

SZÉKELY LÁSZLÓ

MINDENNAPI
IMÁDSÁGOD

MIATYÁNK,
KI VAGY A MENY-
NYERSÉGI SZERENGE
TESSÉK IREK A TE
NEVED, JÖVŐD EL

· SZALÉZI MŰVEK ·

LELKI KULTÚRA KÖNYVEI

1. *SCUPOLI LŐRINC*
LELKI HARC
264 oldal, ára 1'80 P.

2. *SZÉKELY LÁSZLÓ*
NYOLC BOLDOGSÁG
204 oldal, ára 1'50 P.

3. *SZÉKELY LÁSZLÓ*
MINDENNAPI IMÁDSÁGOD
160 oldal, ára 1'60 P.

MINDENNAPI IMÁDSÁGOD.

SZÉKELY LÁSZLÓ DR.

MINDENNAPI
IMÁDSÁGOD

LELKIOLVASMÁNYOK
A MIATYÁNKRÓL

SZALÉZI MŰVEK, RÁKOSPALOTA

Nihil obstat. *Carolus Szilkey* S. S. censor dioecesanus. Imprimatur Nr. 6195. Vaci, die 24-a Decembris 1936. † *Stephanus* Episcopus Vaciensis.

4200. — Don Bosco Nyomda, Rákospalota.
(F.: Sarkadi J. Alajos.)

MI ATYÁNK!

Az Olajfák hegyén ma karmelita kolostor áll, amelynek árkádos kőkerítése alatt 32 táblába harminckét nyelven az Úr imádságának, a Miatyánknak a szövege van bevésve. Valamikor itt a kolostor helyén olajfák ezüst lombjai suhogtak s árnyukban a názáreti Jézus töltötte tanítványaival a legmeghittebb órákat. Itt kérdezték meg tőle az apostolok, hogyan kell Istennel beszélgetni, itt álltak elő a kéréssel: „Uram, taníts bennünket imádkozni!” (Lukács 11, 1.)

Ez a kívánság az egész emberiség szívéből gomolygott fel. Hogyan kell Istenhez közelednünk? Mily hangon szabad őt megszólítanunk? Hogyan kell az ő arcát elképzelnünk? Ezek a kérdések foglalkoztatták az emberiség szívét, s Krisztus Urunk most véglegesen megnyugtató feleletet adott rá:

„Midőn imádkoztok, mondjátok : Mi Atyánk !“

Ekkor kaptuk azt a magasztos imádságot, amelyet a világ minden népei mondanak, de meg nem úntak ; amelyet életünkben már sokezerszer elrebegettünk, de meg nem értettünk, amelyet kiskorunkban már tudtunk, de nagykorunkban ki nem merítettünk ; amely — mint minden isteni dolog — végtelenül egyszerűnek és közérthetőnek tűnik fel, s az elmélyedőnek sem tárja föl minden mélységét.

Ennek a magasztos imádságnak mélységeibe szándékozunk most elmélyedni, hogy mindennapi imánk, amelyet a gépiesség veszedelme fenyeget, hétköznapivá ne váljék, hanem örök gondolatokkal tápláljon.

Az ősi kérdés.

Már előbb mondtuk, hogy az apostolok kérdése mintegy az egész világ szívéből szakadt fel.

A nagy kérdésre badarnál badarabb feleletet adott a magára maradt s az öskinyilatkoztatás utolsó foszlányait is elhullató emberiség. Dehogyan mertek

volna ők, a mindenség titkaival egyedül birkózó emberi lelkek, arra gondolni, hogy az Isten arca jóságos, mint a családapáé. Inkább félelmetes torzarccal ábrázolták isteneiket. Molochnak tüzes kemence volt a gyomra, telhetetlen torkába saját gyermekeik élő testét dobálták az apák, mert az istenség vérszomjas és kegyetlen, gyermekpecsenye ízlik az ínyének, emberevő dühét csak égő hús szaga engeszteli meg.

Mexicóban Chi-chen-itzában a tóból száz fiatal csontvázat kapartak ki és töméntelen maya-kincset. Mert a tő fölötti meredek sziklafalról minden esztendőben egy szűzet dobtak be a papok az Eső istenének áldozatul, s egy daliás ifjú ugrott utána. A borzalmas szertartásra ezrével zarándokoltak el a hívek, s arany és jaspistárgyaikat dobálták be a tóba, a telhetetlen istenség feneketlen gyomrába. Az aztékek papjai egy kiválasztott hőst, akit egész éven át ragyogó ruhába öltöztettek s hódolva körülvettek, vonszoltak fel Cholula csúcsára, s mikor a Popocatepetl csúcsa mögött eltűnt a lenyugvó nap, ékszereit és királyi ruháit letépték

róla, testét kinyújtóztatták az áldozókövön, felnyitották vonagló mellét s kitépték belőle a még mindig dobogó szívet. A főpap feltartotta véres áldozatát a vérvörös ég felé, aztán odavette a könyörtelen istenség lábához. (Halliburton: Újra felfedezem Délamerikát, 15.)

Valami páni félelem ihlethette a megzavart emberi lelket Istennek ilyen elképzelésére. Valami szörnyű nyomás alatt festhetett a hibbant képzelet ily torzképeket Isten édes arcáról. Úgy képelem, hogy rémes éjszakákon, amikor az erdőből fenevadak merészkedtek elő, s az ősember barlangja körül ordások szimatoltak, állati borzalom vett erőt a lelkén. Amikor az éj leple alatt testvér testvér életére tört, apa kést emelt föl alvó gyermekére, mert húsára étvágyat kapott, amikor a fák körvonalai is ellenséget sejtettek és a csörgő csalitokban vérfagyasztóan ordított az oroszlán, akkor álmodhatta még az emberiség Istennek ezt a rémes képét, amelytől oly nehezen tudott szabadulni. Akkor kezdett istenképeket faragni, amelyektől a hindu anya

borzongva rejti el karján ülő gyermeke arcát; akkor hozott áldozatokat úgy, hogy harminc leölt rabszolgája véres fejét fűzte koszorúba az istenség szobra előtt, mintegy mondva: Itt van, te rettenetes, kiismerhetetlen hatalmasság, aki rontásunkra törsz és vérünket akard szürcsölni, most aztán csillapodjék az étvágyad!

A nagy lidércnyomás valamelyest még a zsidó népnek is megülte az álmát. Úgy hangzik fel olykor a választott nép zsoltára, mintha rabszolgák énekelnének, kik az uruk arca felderülésén örülnek, elkomorulásakor pedig életüket féltik.

A 122. zsoltárban ugyancsak nyomot hagyott ez a lelkiület. „Hozzád emelem szemeimet, ki a mennyben lakol. Ime, mint a szolgák szemei uraik kezeire, mint a szolgálók szemei asszonyaik kezeire: úgy néznek szemeink a mi Urunkra Istenünkre, míg könnyörül rajtunk. Könyörülj rajtunk, Uram, mert igen elteltünk gyalázattal.” A szolgáltság lelkiülete aggódva néz ura kezére, amelynek ki van szolgáltatva s melytől hol adományokban, hol verésekben részesül.

Átcsillan ezeken a szavakon a bizalom, a reménység, nem veszett kárba egészen az istenszeretet parancsa, csak nem is tudott teljesen érvényesülni, nem tudott áttörni ezen az ősi babonás bizalmatlanságon és gyanakváson.

A nagy felelet.

Ilyen előzmények után hangzott el Jézus kedves ajkáról az oktatás: „Imádkozván pedig ne szaporítsátok a szót, mint a pogányok; mert azt vélik, hogy sok beszédükért nyernek meghallgatást . . . Ti azért így imádkozzatok: Miatyánk . . .” (Máté 6, 7.)

Ma már alig tudjuk elképzelni, mekkora jelentősége volt ennek a krisztusi szónak. A zsidók talán még jobban megbotrántkoztak rajta, mint a szombat megszegésén.

Olyan nehezen tudta megérteni azt az emberiség, hogy Isten nem sértődik meg, ha gyermeki érzelmekkel közeledik felé. Az istenfélelemből a farizeusi iskola már annyira iskolát csinált, hogy Jahvé nevét sem merték kiejteni. Idő

kell, hiába, minden merész, új eszme megértéséhez.

Magukra a keresztényekre is két irányban hatott a krisztusi tanítás. Az első hatása bizonyos félelem volt. Alig mertük az új imát az Úrnak utána mondani. Halljuk a szentmisében a szavakat: *Praeceptis salutaribus moniti et divina institutione formati audemus dicere . . .* Az egyház mentegeti magát, mielőtt kimondaná a megszólítást: Atyánk! Előre bocsátja, hogy csak üdvös parancsok és isteni oktatás következtében meri kimondani: Miatyánk! És minden fohászához, amelyet az Atyához intéz, hozzáfűzi: „A mi Urunk Jézus Krisztus által.” Ő az, Jézus az, akire hivatkozunk, akiben bátorságot érzünk.

De a kinyilatkoztatott imádságnak másik hatása a nagy öröm volt az istenfiúság fölött. „Lássátok, — mondja Szent János — milyen szeretetet tanúsított irántunk az Atya, hogy Isten fiának neveztesse és legyünk.” (Ján. 3, 1.) Szent Pál is kifejti a régi és új törvény közti különbséget. Az ó a szolgaság, a félelem állapota volt. Mi azon-

ban más lelkülettel közeledünk az Istenhez, hiszen más viszonyban is vagyunk vele: „Nem vettétek ugyanis a szolgaság lelkét, hogy isnét féljete, hanem vettétek a gyermekké fogadás lelkét, amelyben azt kiáltjuk: Abba, Atyánk! (Római l. 8, 15.)

A törvényt sokféleképpen tetőzte be az Úr Jézus. A hegyibeszédben több új erkölcsi tételt vezetett be e szóval: „Hallottátok, hogy mondatott a régieknek... én pedig mondom nektek...“ De a legnagyobb korrigálást legvégére hagyta. A keresztfán kijavítva idézett egy zsoltárt. A zsoltár szól: „Uram, a te kezeidbe ajánlom lelkemet.“ Ő megváltoztatta: „Atyám, a te kezeidbe ajánlom lelkemet!“ Ahogy ezt fennhangon kiáltotta, kiadta a lelkét. Hiszen a kinyilatkoztatást befejezte.

Atyánk!

Itt van tehát előttünk a nagy kinyilatkoztatás: — „audemus dicere,“ — merjük már így megszólítani az Istent: Atyánk!

Átjártuk-e már e szó mélységeit?

Istenem, mily kedves szó ez, atya, kell-e ezt fejtegetnem? Szinte jobb lenne most elhallgatnom s az olvasók szívére bíznom, beszéljenek: van-e nagyobb gyönyörűség, mikor a gyermek először végez beszédpróbákat s dadogva, de teljesítményének büszkén örülve kiejti a szót: a-pa! Mennyi nagy élmény foglalatja az apa a gyermek számára! Ő jelenti előtte az erőt és a fenséges komolyságot. Ő a támasz és erő, akitől félni is kell egy kicsit, de akit szeretni is lehet nagyon. Ő küzd a családért a nagyvilág fórumán, ő keresi a kenyeret, áldoz, verítékezik, gondokon őrlődik. Élhetné vígan az életét, voltak nagy egyéni ambíciói, de azokat mind letette a gyermeke bölcsője elé; király akart lenni és nyárszolgár lesz, s ha életének legszebb ábrándjai már nem valósulhatnak meg, azt mondja, se baj, ott a gyermek, az ő életének a folytatása. Az apa a gyermek szemében a legnagyobb ideál. „Az apám és a király” — így állítja egymás mellé képzeletében a két személyt a gyermek.

Szép népszokás, hogy az asszony

apjuk-nak nevezi a férjét. Már nem azt látja benne, hogy ura, hanem, hogy a gyermekeinek apja. Ez a nagy összekötő kapocs közöttük; szeretetet, hálát érez a feleség a férfi iránt, akinek ezeket az édes gyermekeket köszönheti.

A gyermek lelkéből a tisztelet, alázat, engedelmesség, szeretet érzelmei szállnak az apa felé. Nem fél — egy német költemény szerint — nem fél a tenger hullámai közt, egyszerűen azért, mert az apja ül a kormánynál. Nem gondolkodott kis Teréz azon, hogyan ül majd vonatra, tudta, hogy atyja váltja meg a vonatjegyet, s azóta is ilyen bizalmat érzett az Isten iránt, ha az élet messzi sinein járt a lelke. Spirago meg azon a kis ellesett életképen gyönyörködött egyszer, hogy egy telken játszó gyermekek egyszerre „Apa jön” kiáltással hagyták abba a játékot s ugrándoztak mind egy sántán bicegő nyomorék felé, aki íme egy kis körnek mégis királya volt. Lám, a természet a legszegényebb embernek is megadja az apaság rangját; azt, hogy egy kis család szemében ő lehet az első és központ.

De miért beszéljünk többet? Nem nagy vigasza-e az életünknek, ha egy jószágos öregember, a mi édesapánk, büszke ránk, örül sikereinknek, szeretettel gondol törekvéseinkre és nem esik-e jól, hogy mint elköszönő, lenyugvó nap, még beragyoghatja az életünket?

Pedig az apaság, mint minden földi dolog, csak hasonlat; kis példázata az Isten felénk áramló örök szeretetének. A földi szülők szíve által a mennyei Atya szíve dobog felénk. Egy kommunista lányka Dosztojevskinél, akit apja arra emlékeztetett, hogy nemrég még ő ringatta a karján, visszafeleselt: „Hát miért ringatott? Kértem én, hogy tegye? Bizonyára azért tette, mert kedve telt benne!” — A kommunistáknak nincs igazuk. Valakinek meg kell köszönni azt a meleget, amely apa és anya szívéből áramlik minden cseperedő élet felé. Ha Isten bélelte ki meleg fészeknek a szülők szívét, ha ő intézkedett úgy, hogy apa és anya leküzdhetetlen erővel szeressen, áldozzon, ápoljon, neveljen, akkor a hála átháramlik rá; először a szülőkre, aztán

rajtuk keresztül rá, a láthatón át a láthatatlan jóra, a teremtett szíveken által a teremtetlen, örök szeretetre.

Aki ezt megértette, gyermeteg bizalommal, ragaszkodással, szeretettel közeledik az Isten felé, akinek arca, mint a jó atyáé, ragyog felé.

Váltsuk ezt a tanítást aprópénzre.

A norma.

Normánknak állíthatjuk fel: Ahogy óhajtod, hogy gyermekeid érezzenek irántad, te is úgy érezz Isten iránt!

Kerüljünk Istenhez való viszonyunkban mindent, ami nekünk gyermekeink részéről rosszul esnék. Például:

Egy apa panaszkodott, hogy a fia elhúzódik tőle. Nem beszédes vele szemben. Nincsenek számára közlendő gondolatai. Nagyokat hallgatva mennek egymás mellett; de ha véletlenül egy kis pajtásával találkozik, egyszerre beszédes lesz a gyermek. Ha nekünk ez a viselkedés rosszul esnék, tudjuk meg belőle, hogy nekünk is beszédesnek kell lennünk Istennel szemben. Nem volna jó, ha szavunk sem volna s ha

nem találnánk témát vele szemben, ha nem szeretnők vele megbeszélni vállalkozásainkat, terveinket. Ha apánknak nevezzük őt, csacsogjunk és csevegjünk vele, mint kisgyermek szokott az édesapjával.

... Mikor a fiú kamaszkorba lép, bizalmatlan lesz apja iránt. Ő új nemzedékhez tartozik, azt hiszi, hogy atyja nem érti őt. Sok sebet üt atyja szívéen, mert az apának minden gondolata a gyermeke, a fiúnak azonban ritkán lesz motívuma a szeretet szülei iránt. Aki a Miatyánk első szavát megértette, nem lehet ilyen bizalmatlan Isten iránt. Nem néz rá sunyi gyanuval: bizonyosan nem is szeret; nem érzek ki az intézkedéseiből szívet. Bízik kegyes gondviselésében. — „Denkt gut von Gott!“

... Egy fiút kitagadott az apja. Nem mintha közömbös lett volna már a szívének. Inkább úgy érezte, hogy szívéből egy darab hús veleszakad. De azt gondolta, hogy a fiút így inkább megtöri, s miután minden szeretetet kipróbált rajta, talán majd a közöny hidege fogja észretéríteni. Ő lett volna

a legboldogabb, ha a fiú bocsánatot kérve visszatér s megmutatja, hogy új életet akar kezdeni. Nos, a fiú egy éjszaka vissza is tért az atyja kastélya elé: cimboráival együtt tört be a házba. A házheliek védekeztek a betörés ellen, s a harcnak a fiú lett az áldozata. Jaj de borzasztó, amikor a fiú öklét emeli föl az atyja ellen, s gyűlöli azt, akit szeretnie kellene.

De az is borzasztó, amikor lélek káromkodik s Isten gondviselése ellen fölemelt ököllel lázadozik.

Az a viszony tehát, amelyet a názáreti Jézus akart felállítani Isten és ember közé, meghitt, bensőséges, őszinte, meleg. A naponta elmondott Miatyánkhoz akkor lesz hű és méltó az életünk, ha ennek a szent gyermekségnek a lelkületét eltaláljuk.

Hatvanötéves asszony mondta nekem, hogy nem érzi magát öregnek, mert hiszen még él az anyja. Így mi mindnyájan gyermeknek érezhetjük magunkat, s gondjainktól is mentesülhetünk: él a mi Atyánk a mennyekben.

A zsidók csak mondják el naponta a smone ezrét: Dicsértessél Urunk, Is-

tenünk, Atyánk Istene, te nagy, hatalmas, mindenható! Mi azonban egyszerűbb, kedvesebb és mélyebb szóval köszöntjük őt. Azt mondjuk neki: Atyánk...

KI VAGY A MENNYEKBEN.

Egy apára azt a feladatot mérte a kifürkészhetetlen gondviselés, hogy elmegyógyintézetbe szállítsa tizennyolcéves fiát. El tudjuk képzelni, mily nehéz lehetett az édesanya szíve, s talán nem is kell ezt részletezni. Útközben szállodában kellett meghálgniok. Éjszaka fölkel a tébolyodott fiú s ki akart ug-rani az ablakon. Az apa útját állta. Irtózatos birkózás kezdődött meg apa és fia között. Az apának kora, a fiúnak az örültek ereje biztosított erőt. Senki nem tudja megmondani, meddig tartott a küzdelem, de az apának úgy tűnt fel, hogy órákhosszat dült. Végre is a fiú győzött. Leteperte apját, feltépte az ablakot, s kiugrott a negyedik emeletről. Az apa egyetlen éjszaka

megőszült a rettenetes élmény hatása alatt.

A földi apa beleőszült a fia tragikus elvesztésébe, az égi atya nem!

A nap tovább is tűzött, a virágok tovább is kacagtak, a pezsgő élet zsi-vaja tovább is zsongott, és az Isten küldte szeretetének sugarát tovább is jókra és gonoszakra, szerencsésekre és szerencsétlenekre.

A földi atya beleőszült fia elvesztésébe, az égi atya nem! Hol a különbség? Vagy nem szereti fiait az égi Atya, vagy máskép szeret... Miután az első lehetőséget kizárja nemcsak értelmünk és a szívünk minden érzése, hanem az egyetlen szent evangélium is, a másik lehetőség marad csak hátra: az Isten máskép szeret, mint a földi atyák.

Ezt a gondolatot látom kifejezve ebben az igében: „ki vagy a mennyekben.”

Igen, Isten fennlakik az örök, változhatatlan valóságok honában, ahová mi is menendők vagyunk, ahol egyszer mi is máskép fogunk értékelni életet

és halált, örömet és bánatot, feltáruló igazságot és misztériumot.

A különbség nem a szeretetben van, hanem a nézőpontban.

Ilyen különbségre, a szeretet alkalmazásának ilyen eltérésére vannak közzelfekvő analógiáink. Már a földi apa is másképen értékeli a dolgokat, mint a gyermeke. Sőt a kisgyermek előtt néha egészen érthetetlen az apa állásfoglalása. A gyermek a mai napot, a jelen percet nézi, az apa a jövő éveibe lát; a gyermek azt tartja érdekének, ami neki jólesik, az apa, ami a gyermeknek jót tesz. Az Üdvözítő azért adta az égi Atyának, aki pedig mindenütt jelen van, ezt a külön jelzöt: „ki vagy a mennyekben“, hogy az egész imádságunk elé egy szép preludiumot adjon; hogy a lelkünket mindjárt felemelje az égi szempontokra. Ha ezt a gondolatot, amely a következő három fele elágazó elmélkedésünknek közös törzse lesz, szem előtt tartjuk, nagy tanulságokat találunk a Miatyánk e szép nyitányában.

Az áthatolhatatlan fény honában.

„Ki vagy a mennyekben“ elsősorban azt fogja jelenteni nekünk: ki az áthatolhatatlan fény honában lakol: „ki megközelíthetetlen világosságban lakozol.“ (I. Timót 6, 16.)

Vagyis figyelmeztet az Isten gondolatainak kifürkészhetetlenségére. Arra a magasságra, amelyben Isten szándékai a mi szegény fejünk felett lebegnek.

Elolvastam a gondviselésről a legszellemesebb és legmélyebb dogmatikát, amelyet eddig megismerni szerencsém volt — s gyönyörködtem azokban a szempontokban, amelyekkel az emberi szenvedés örvényeit megvilágítja. De a legmélyebbnek és legnyugtatóbbnak minden fejtegetése közt az egyszerű szentírási reminiscenciát találtam: „Ó Isten bölcseségének és tudományának mélységes gazdagsága! Mely megfoghatatlanok az ő ítéletei és mely megvizsgálhatatlanok az ő utai!“ (Római l. 11, 13.)

Valóban nagy az Isten és felfogha-

tatlan. Ki meri mondani, hogy átértette őt ?

Prokrustes furcsán bánt vendégeivel. Ez az örült mitológiai alak annyit vágott le vendégei testéből, amennyi ép nem fért be az ágyába. Vajjon így akarunk mi is Istennel bánni? Lefaricskáljuk az Istenfogalomból mindazt, ami az eszünkbe be nem fér? Ugyan megnyomorítanók vele a hitünket és magunkat is.

Lám, a csillagok átmérője több millió kilométer s mi, akik messze vagyunk, csak kicsiny aranypontot látunk belőlük. Istenről, „ki a mennyben van“, még kisebb fénypont az ismeretünk. S ezek az apró csillagok is azért égnek, hogy fényt derítsenek, azért gyujtotta ki őket az ég kárpitján a mennyei Atya, hogy éjben járó fiai hazataláljanak az atyai házba (Gárdonyi).

A napon homályos foltokat látunk. S ezek a foltok valójában „protuberantiák“, óriási, 40.000 km. távolságra kilövellő fényoszlopok. Istenben is fény az, mérhetetlen fénytengerének kilövellése, amit gyarló szemünk homálynak lát.

Nem értjük az isteni gondviselés titkait, s bajainkban akkor tudunk legjobban megnyugodni, ha Istennek ezt a mérhetetlenségét alázatosan tudomásul vesszük, s a világrengeteg a teremtés, az élet és sors misztériumaival szemben ilyen megadó alázattal valljuk be kicsinységünket.

Az örök cél honában.

„Ki vagy a mennyekben“: ki ott vagy, ahová minket is hazavársz, ahol a mi boldogságunk hona kéklík.

Az Isten ezt látja: örök rendeltetésünket. A földi pálya rövidségét, örömeink hiúságát, bánataink elmúlását, gondjaink forgandóságát, szenvedéseink érdemszerző energiáját, kicsi, múló létünknek az örök elmúlhatatlan létbe való betorkollását.

Mi pedig száz temetésen jelen voltunk, sok halottat elsirattunk, számtalan hirtelen halálhíren megrendültünk, a Circumdederunt dallamát és a hantok kopogásának szomorú dőrejét sokszor hallottuk, de még mindig nem hittük el, hogy egyszer mi is megha-

lunk. Az életösztön oly erősen dolgozik bennünk, hogy valamiképpen örökösnek érezzük itt tartózkodásunkat, s úgy kell külön nehéz és erőlködő elmélkedésekben bevésni magunkba azt az igazságot, hogy eliramlik az életünk. Hogyan lemállanak rólunk a sírok tanításai! Hogyan szaladunk haza a temetésekről a dolgaink után, s változtatás nélkül, az örök nézőpontok bekapcsolása nélkül, folytatjuk kapzsi, önző, kicsinyes, gonosz és ostoba életünket.

Sokszor halljuk a szót: Sursum corda! De nem röppentjük fel mennyei Atyánkig a lelkünket, aki előtt életünk és jövődönk van kiterítve.

Pedig ha ide fölemelkednénk, mennyivel több erőt kapnánk vak ösztöneink ellen! Mennyi vigasz áradna a szenvedéseinkbe, mennyi erő a küzdelmeinkbe! Mily könnyű volna akkor leszerelni önzést, kuporgatást, elégedetlenséget, hiú, földies ambíciókat, mily könnyű volna megnyugtítani bajok között elégedetlenül hánytorgó szívünket, mennyi bátorság, lendület, égi remény, életszentség, mártírkedv energiáját hozná

meg ez az egy gondolat, amelyet naponta mondunk és soha mélyéig nem értünk: „ki vagy a mennyekben“.

Hallgassuk meg Gárdonyi szép példázatát! Egy király embereket küld le vasbányáiba. Azok ott lenn dolgoznak, ott laknak, esznek, szülnek, alusznak és lassanként elfelejtik, hogy valaha a föld színén laktak, hogy van felvilág. Csak dolgoznak, de nem tudják már, kinek és miért? Csak a király szemléli őket titkon, s mikor alusznak, felhozat egyet-egyet közülük „az ég kárpitja alá, ahol a nap süt, a virágok nyílnak, és az emberek arca tiszta“. Ezek pedig megismerék igazi világukat, áldották a királyt, kérték, hogy hozassa föl a hozzátartozóikat is. A király felelé: Senki sem marad lenn; mindenkinek fel van írva a neve és kimérve ideje.

Kár tehát olyan roppant felhősre, feketére füstölni be az eget sötét panaszainkkal, ha éppen ez átmeneti hernyóéletünkben, amely ma van és holnap elvirul, meg-meglátogat az áldott szenvedés.

Pedig talán mindnyájan a saját éle-

tünkből tudjuk, mily nehéz a szülői szívnek, amikor keserű orvosságot kell a gyermek szájába önteni. Multkor beszélt el egy édesapa, hogy ketten fogták le rugdalózó és kétségbeesetten kiáltozó gyermeküket, hogy az orvosságot szájába töltsék. A csecsemő belepirult a sírásba és dühbe, s kézzel-lábbal tiltakozott az egészségnek ilyen keserű szere ellen. Akit a hit nevel és felvilágosít, már nem lehet annyira kis-korú, hogy rugdalózhasson Isten kemény, de jóságos keze ellen.

Egy kivándorolt magyar nagy szorgalommal állt be napszámába. Napokig nem evett, a korcsmákban kileste, ha vendég otthagya ételét, s azt ette meg; minden vágya az volt, hogy meggazdagodjék. Ami pénzt összekuporgatott, azonnal küldte haza, és az aszszony beváltotta a dollárokat, s már húszezer korona volt együtt a bankban, amikor kiütött a háború, jött a késletetett és viszontagságos hazautazás, s jött, mielőtt a pénzt értékesítették volna, a devalváció. A sok veritékkel és nélkülözéssel összegyűjtött pénz elolvadt, mint a tavaszi hó. Az-

óta az én emberem haragban él az Istennel.

Sokszor látják, hogy izgatottan, dühben forgó szemmel jár föl-alá a szobájában és öklével felfenyeget az ég felé, kiutasítja, aki Isten házába hívja. Szidja az eget, mert nagy ellenségének, tervei keresztülhúzójának tartja az Istent.

Mi hiányzott belőle, hogy nem teljesedhetett életében a jövendölés: „Az Istent szeretőknek minden javokra szolgál?” (Római l. 8, 28.) Talán nem szokta elmondani a Miatyánkot, talán már az első sorának mélységeit sem fogta föl.

(Az olvasó szakítsa meg itt az olvasást, hányja-vesse meg az élete sorát, és forró imádságban fogadja meg menygyei Atyjának, hogy elfogadja gondviselésének szelíd kormányzását).

A mindenható erők honában.

Ha a mi Atyánk a mennyekben van, akkor nagy is a hatalma. Tud ő rajtunk segíteni. Módjában van. Mindenhatósága előtt nincsen korlát. Nem ismer-

jük mindenben műveit, de tudjuk, hogy csodát sem kell művelnie, természeti erőket csodálatosan sem kell szaporítania, és mégis hatékonyan tudja terelni a cél felé a világerőket s életünk rosszát is jóra fordíthatja.

Nagy Úr a mi Urunk, mindenható az, aki ránk gondot visel. „Istennél minden lehetséges“. (Máté, 26.) Az Isten lát és tűr, s hatalmas kezével megdöböntően igazít szálakon, amelyekből életsors és történelem szövődik.

A földi atyák szeretete nem fog el, de hatalma hamar kimerül. Az égi Atya hatalma nem merül ki, nem ismer határokat.

Az imádságok láthatatlan árama gyorsabbak a fénysugárnál, és hatalmasabbak a telepatikus áramoknál. „Mert minden, aki kér, kap; és aki keres, talál; és a zörgetőknek megnyitattik“. (Máté 3, 8.)

A mennyei Atya egy pillanat alatt igazítja örök céljuk felé az elherdált éveket és évtizedeket, a halál pillanatában arat az örök csűrök számára, s egy szempillantás alatt tud az ő kegyelme benső csodákat művelni, tud

emberi tragédiából isteni komédiát alakítani.

És így a mennyre való hivatkozás nem távolítja el az Atya arcát tőlünk, hanem közelebb hozza elménkhez intézkedéseinek értelmét, és életünkhöz az ő nagy és segíteni kész hatalmát. Ez a mennyre való utalás, ez a mi reményünk és fényességünk.

„Verschwommene Pfade,
durch Nacht zum Licht,
alles nur Gnade,
fürchte dich nicht!“

SZENDELTESSÉK MEG A TE NEVED.

Amikor Isten nevének megszentelését mindennapos imádságunkkal valljuk szívügyünknek, tulajdonképpen magunknak is, a világnak is, a legnagyobb jót kívánjuk. Hiszen ez az élet értelme, az életünk célja. Hiszen „a végre vagyunk a világon, hogy az Is-

tent megismerjük, szeressük, szolgáljuk és eképpen üdvözülünk“.

Gondolkodtunk-e már azon, hogy a Miatyánk első kérelme is az élet értelmére tapint reá?

Elképzelem magam a nagy tanítás első hallgatói körébe. Elhangzott a kérdés: Taníts imádkozni — és most csupa figyelem a hallgatóság. Bizonyára mindenki ékes szavakat vár; talán ez a fölülről jött Mester meg fogja most fogalmazni az ég és a föld Urához nyújtandó folyamodványunk szövegét, s szép szavakat hord össze, amelyekkel hatékonyan kérhetünk magunknak egészséget és boldogságot, kenyeret és kalácsot, kényelmet és gondtalanságot.

A Mester azonban már az első kérelemmel kiemeli az embert földies gondolkodásából és az Isten álláspontjára helyezi. Egyenesen ráállítja lábunkat az örök élet útjára: Isten dicsőségében kell látnunk legnagyobb érdekünket, legsürgősebb kérnivalónkat. A Mester valóban rendet tart, a dolgokat besorakoztatja az örök cél alá. Mindennek megadja a maga helyét, Istent állítja legfelülre, s ezzel nagy rendetlen-

ségtől menti meg a hívő világot. Igéjében nagy tanítás rejlik: Isten dicsőségéről, Isten dicsőítéséről.

Isten dicsősége.

Miért akarja az Isten, hogy dicsőítsük őt, s nevének megszenteltetéséért imádkozzunk?

Hogy a probléma elmélyedjen, képzeljük el magunknak a föld helyzetét a csillagvilágban. Előttünk lebeg az aranypontok mérhetetlen tengere, közöttük a földünk. Nekünk angyalszárnyunk nőtt, és száguldunk ürökön és légkörökön által. Könnyebb volna bizonyára a Szahara sivatagjában megtalálni egy elszórt porszemet, mint megkeresni az ég számlálhatatlan csillagseregében ezt a sötét kis foltot: a földet.

S most csodálkozunk! Ez a kérelem: „Szenteltessék meg a te neved” — erre a rozzant kis földre vonatkozik csupán! Égiekért és kárhozottakért nem imádkozunk, s ha esetleg más csillagoknak hozzánk hasonlóan vergődő és vándorló lakói vannak, sem-

mit el nem árult róluk a kinyilatkoztatás. A mi imánk csak a földiekre vonatkozik.

Ugyan miért fontos tehát az Úris-
tennek, hogy a föld hegyei és völgyei
az ő dicséretét verjék vissza? Hogy
a földecske útjait és tereit az ő nevé-
nek áldása szentelje meg? Miért tart
igényt ennek a porszemnek a dicsére-
tére? Ime, hiszen az ő dicsőségét zengi
a világ!

Szellemekkel népes a mindenség.
Rendjeikről és karaikról egyet-mást fel-
tárt a kinyilatkoztatás. Ők szüntelenül
éneklik: „Szent, szent, szent a seregek
Ura, Istene, telve van ég és föld az ő
dicsőségével, hozsanna a magasságban!”
— Hozzá kell még ehhez adni, hogy
az angyalok szellemóriások, nagymé-
retű lelkek; tudósainknál többet tud-
nak, művészeinknél szebben gondolkod-
nak, benső világukban hatalmasabban
születik új életre a mindenség, mint a
mi lángelméinkben. Szárnyaló gondo-
lataik nem szorulnak a képzelet kísé-
retére, érzelmeik nem verik egy ideg-
rendszer hurozatát, szellemük várába
nem érzékszervek kapuin át áramlik

az ismeret. Látják az Istent, s talán nem is érdeklik őket azok a tükrök, amelyekbe Isten beleragyog; talán — mint az őrangyalok — igyekeznek letörölni azt a földi ködöt és homályt, amely az emberi lélek-tükrököt bevonja s Isten dicsőségének visszaverődését tompítja.

Mások ők, mint mi, nagyobbak, tisztábbak, s tele van a gondolatviláguk Isten harmónikus dicséretével.

Még a bukott angyalok is dicsérik az Urat. Persze nem lelkükkel, csak a létükkel. Negatíve. Úgy, mint Grönland kietlen, jeges szele a napot, mint a Szahara sivatagja a hajnali harmatot, amely sohasem permetez reá. Mintegy hirdetik: Ime, mivé lesz a világ éltető nap vagy harmat nélkül! Akik Istent kizárják a lelkükből, elismerik a sorssal. Lelkük dermedt terméketlenségével és sötét fagyával hirdetik, hogy mit jelent tengeni Isten nélkül e világban... Isten dicsősége örök és változhatatlan, mint az energia, s ez a megfontolás még rejtélyesebbé teszi a mi fohászatunkat: „szenteltessék meg a Te neved”...

A kövekben és elemekben nem mozdul meg érzés. A növények lelkében sem csillan fel ismerés. Az állatok ismernek, de látásuk elé korlátok merednek: szűk az ő országuk, a szellemi világba pillantást sem vethetnek. Hiába mondjuk, hogy a fecskemadár hajnali csicsérgésével reggeli imáját mondja: a madarak nem hisznek Istenben. A fülemüle atheista, sohasem imádkozik. És ha kutyánk fejét kezünk közé fogjuk s magyarázni kezdünk neki: „Ide hallgass, kutyus, most mesélek neked a jó Istenről”, értelmetlenül néz ránk, s legfeljebb egy fájdalmat adhatunk neki: a fölött, hogy gazdáját, aki után oly hűségesen kullog egy életen át, nem érti föl soha.

És mégis, immár több ezer év óta zeng a zsolozsma: „Áldjátok az Urat, hegyek és halmok . . . áldjátok az Urat, vadak és barmok, dicsérjétek és fellelte magasztaljátok őt mindörökké!” (Dániel 3.)

És az értelmetlen dolgok dicsérik is az Istent, de nem úgy, mint az ember. Nem hitükkel, csak létükkel. Sokat mondanak az Istenről az embernek, aki

arra van utalva, hogy a láthatatlan valóságokat a látható tökéletességek tükréből olvassa ki.

Azért is kellett Istennek sok dolgot teremtenie, mert csak sok dolog tudja valamelyest kifejezni őt (amint mi is sok szót vagyunk kénytelenek használni egy eszmének megértetésére, mert a szavak kisebbek a gondolatnál).

Mást mond el az Istenről a morajló tenger, mást a lilium kelyhéről a földre csurranó harmatcsepp nesze. Mást nyilatkoztat ki róla a villám, mást a júniusi éjszakában körül foszforeszkáló bogárka. Mást a szélvész és mást a hernyó szeme. Vannak dolgok, amelyek azt mondják: az Isten félelmetes. Vannak dolgok, amelyek azt mondják: Az Isten szerelmetes.

Ezt a vallomást azonban az emberi léleknek kell kivennie a dolgokból. Való igaz, hogy a dolgok bebizonyítják Isten létét, nagyságát, jóságát, ezer és ezer példával illusztrálják is, — azonban csak akkor, ha föllép az ember, akinek a lelkében gondolat, ismeret, hit, imádás, istenszerelem lesz a dolgok tanúskodásából.

A teremtményeknek ezt az istendicsérő himnuszát hasonlítanám a gramofónba karcolt dalhoz. Van dal a lemezekben, azonban néma dal. Nem szólal meg, míg nem jön a mestere, aki felhúzhatja. Emberlélek kell, aki megszólaltatja a teremtett dolgokba belekarcolt dalt: Isten!

Eszerint az egész teremtésben igen nagy szerepe van az emberi léleknek. Ő a közvetítő Isten és világ között. Ő a teremtés papja. A dolgok irama az Isten felé, rajta fut által. Az ő öntudatának és gondolkodásának műhelyében lesz szó szoros értelmében vett Istendícséret a lelketlen dolgok vallo-másából. Ő a transzformátor, akiben átváltódik az áram és imádsággá alakul a tenger morajlása.

Ez a dolgok körforgása: Istentől jöttek ki és Istenhez sietnek vissza. Mert ő az alfa és omega, a kezdet és a vég.

A tengerből párolognak fel a csermelyeket tápláló vizek, s a tengerbe ömölnek vissza. Ez a teremtmények útja is. Szent Tamás mondja: „Azért is oly tökéletes idom a kör, mert oda-tér vissza, ahonnan kiindult.” Ez a vi-

lág tökéletessége. És ebben a körfor-
gásban fontos állomás az ember hite,
a dolgok áramlásának ez a nagy csa-
tornája.

De mi lesz, ha a csatorna eldugul?
Ha az ember nem váltja át a néma
dalt? Mi lesz, ha a lélek nincs jól be-
állítva, és a dolgok vallomásából nem
lesz imádság benne?

Akkor megreked a dolgok útja, és
hiába zúg a tenger és kár énekelnie a
dalosmadárnak; a zizzenő búza útja is
megreked a gyomornál, nem jut a lé-
lekig. Tragédia! Föllép a zürzavar, és
megtámadja Isten fényes gondolatát a
sötétség. Az eredeti bűn így mételyezte
meg az ember bűnén át az egész vi-
lágot. Úgy jár körül a hitetlenségével
az ember, mint a gyilkos, akinek véres
a keze: beszennyez vele mindent, ami-
hez ér.

Azért mondja Szent Pál: „Minden
teremtmény fohászcodik és vajudik
mindediglen”. (Római 1. 8. 2.) Várják
a dolgok a megváltott ember megjele-
nését a földön; a hívő embert, akiben
eszmévé és imává lehetnek.

Talán e nagy kitérő után már meg-

tudunk felelni a felvetett és látszólag elhagyott kérdésre: miért tart Isten számot az apró földgolyó nyüzsgő embernépének dicséretére? Miért kényes arra, hogy neve, melynek dicsőségével tele van a mérhetetlen csillagvilág, a földön is megszenteltessék?

Azért, mert szereti minden teremtményét és nem veti meg keze alkotását. Azért, mert az Isten dicséretében néma ember a teremtés célját kockáztatja. Azért, mert a néma ember kiesik a körből és nem jut el oda, ahonnan kiindult, az Isten ölére. Azért tart számot ránk a jó Isten, mert magához valónak teremtett minket, s tudja, hogy félreismeri a szívét, aki azt hiszi, hogy nélküle boldog tud lenni. Azért akarja, mert a társadalomnak nincs nagyobb érdeke, mint hogy Isten nevét megszentelje. Ha Isten neve megszenteltetnék, visszatérne a paradicsom a földre, elfogynának a perlekedések és a háborúk, egyének és államok egymásra találnának abban, akiért magukat elveszítették.

De kár is, hogy nem így van!

Hívő léleknek örökkön sajog a szíve

azokért, akik nem ismerik Istent. Ezt a bánatot minden nemes lélek a bölcsőjében kapja meg az Istentől, egész életén át hordja, s minden értelmesen elmondott Miatyánk újra felfakasztja.

De szép is volna, Istenem, ha minden, ami bennem van, áldana Téged! Megtehetted volna, Uram, hogy szolgálatodba kényszerítéd egész lelkemet. Néha eszembe jut: hej, miért is nem tetted? Akkor soha, soha nem lennék hűtlen hozzád. Nem tetted, nem akartad. Meg akartál tisztelni akaratszabadsággal. Nem rabszolga-hódolatot vársz tőlünk. Vagy szabadon visszük eléd a lelkünket, vagy nem kell Neked.

Bár Szent Ignác lelkével tudnám elmondani: *Suscipe Domine!* Fogadd Uram egész szabadságomat... Bár át tudnám fogni a lelkem egy ölelésével az életem minden évét és minden gondolatát, s Neked tudnám adni, visszavonhatatlanul! Bár véglegesíthetném magamat a te szolgálatodban! Bár úgy tudnám letenni öledbe életemet, hogy soha többé vissza sem kérhetném! Bár az egész életem egyetlen dal lehetne, amely Rólad szól, egyetlen sze-

renád, amely Téged dicsőít, gyarlón és hamisan itt, megtisztultan és megdicsőülten az örökkévalóságban!

Isten dicsőítése.

Isten dicsőítése az imádságban történik legtökéletesebben és közvetlenebbül.

Mindnyájan szeretnők, ha jól tudnánk imádkozni, s megáldanók azt az embert, aki arra megtanítana. De nem mindnyájunknak sikerül szív szerint, jólesően imádkozni. Úgy tűnik fel nekünk az ima, mint szentély, amelyben a béke lakik, amelyből égi hang szivárog ki, de amelyen hiába dörömbölünk. Különböző lélektani gátlások állják az utunkat.

Nem gondolnám, hogy hívő léleknek különös nehézséget okozna az individualizmus duruzsolása, a frivol Rousseau fennhéjázó szava: „Ne térdepelj le, barátom, úgyis elég kicsiny vagy! Koldulni nem illik, sem Istentől, sem embertől“. Ez a kísértés lepattan ró-lunk, hiszen paizsunk van: hitünk.

De elég sok nehézséget termel a modern élet. Talán elsősorban tudományos világszemléletünk. Hiszen ma már az időjárást előre jelzik a meteorológusok, esőt tudnak mesterségesen előállítani, a villámot elhárítjuk házaink felől, s azt is tudjuk, hogy a merengőn földre hulló falevél útja nem szabad, hanem örök fizikai törvények szabták ki pályáját. Ilyen tudással megterhelten olyan nehéz — nem ugyan elhinni, hanem elképzelni, hogy a mi kis imácskánk, amely végeredményben a mi gyarló lelkünkéből indul útnak és magán hordja az emberi végeesség és gyarlóság minden bélyegét — hogy az szembefordulhat a természeti törvényekkel s elfordíthatja azokat útkjából?

Azután meg a magunkénak érezzük az imádságot s bűneink tudatában ép oly bizalmatlanul pislogunk az égre, mint csínytevő gyermek szülei szemébe: Ugyan meghallgat-e az Isten? — kérdezi valami bennünk félig a tudat alatt. — Kell-e neki az én bűnös szívem hódolata? Lehet-e mozgató és hódító hatalma valaminek, ami az én

szívemből indul el s nem nagyobb a gazdájánál ?

Bizonyára sokszor érzünk vágyat az imádság adománya után. De az idegeinkben a „sietni kell” ritmusa lüktet. Az idő pénz, nem akarjuk eltékozolni. Ha azután azt kell észlelnünk, hogy az imádságra szánt perceink szinte kárba vesznek, mert a világi gondok a szentek szentjéig is elkísérnek s telecsaholják lármával a lelkünket, lassanként elkedvetlenedünk az imádság erőfeszítéseitől. Eltesszük magunknak későbbre a reményt, hogy talán majd egyszer, öregkorunkban, amikor már nem zaka-
tol úgy bennünk a munka ritmusa, közelebb jutunk az imahangulathoz s kedves imakészségre érik meg a lelkünk.

Ezekkel a lelki gátlásokkal nézzünk most farkasszemet.

*

Tévedett Rousseau: aki letérdel, nem kisebb lesz, hanem nagyobb. A béka nem lesz nagyobb, ha felfújja magát, s a törpe akkor sem nagy, ha hegy-

tetőre áll. Törpe lélek az, amely nem tud eltörpülni nagy dolgokkal szemben. Hiába beszélsz annak a csillagvilág csodáiról, akire az égtenger szélén nem száll az az érzés: nagy a teremtés és én porszem vagyok benne!

Menjetez ki a tenger partjára s hallgassátok a habok zenéjét. Ha nem érzitek ott magatokat eltörpülni, megsemmisülni, kár a vesződéséért és a vasútjegyért.

Aki a Niagara dörgő vizei mellett nem érzi meg élete száguldó mulandóságát, mit keres ott?

Aki hatalmas sziklaóriások alatt még mindig nagynak érzi magát, nem nagy lélek, hiszen a sziklák tanítását nem fogadta be, nem értette meg.

A mindenek Urával szemben azért borulunk térdre, mert többet nem tehetünk. Hiszen nem leomolni, hanem porrá zsugorodni, megsemmisülni szeretnénk a színe előtt. Fáj a hazugság, hogy látszani kell előtte valaminek. Letérdelünk, hogy testünk a lélek megismerését ne hazudtolja meg, s maga szerint kifejezze az igazságot, hogy nagy az Úr.

Higgyétek el, hogy az imádság szembe fordulhat a természet erőivel s győzedelmeskedhetik fölöttük! Erről maga Krisztus Urunk biztosította a csüggeteg világot. Azt mondá: „Ha e hegynek mondjátok is, kelj föl és merülj a tengerbe, megleszen. És mindazt, amit hittel kértek imádságban, megnyeritek“. (Máté 21, 22.)

Az imádságnak ez az ereje nem tőlünk van, hanem Istentől. Azért is nevezik „omnipotentia supplex“-nek, könnyörgő mindenhatóságnak. Az Isten tette le a kezünkbe, hogy szinte az égnek is ellenállhatatlan legyen és félelmetes. Azért adhatta Dupanloup az imádságról ezt a szép oktatást.: „Amikor Isten a siralom és nyomor völgyébe helyezett el minket, gyöngeségünknek, sőt bűneinknek önmaga ellen, a saját igazságossága ellen az imádság hatalmát kölcsönözte. Az ima néha Isten mindenhatóságához kezd hasonlítani: legyőzi az Úr fenyegetéseit, haragját, sőt igazságosságát“.

Gyöngé a gyermeksírás is, mégis erős arra, hogy a nagyok szívét a bölcsőhöz fordítsa. Az édesanyával szem-

ben mindenható. Nos, az ember imádsága úgy viszonylik az Isten szívéhez, mint a gyermeksírás az anya szívéhez. Erőtlenül is erős, gyöngén is hatékony. Gyöngesége az ereje, alázata a fölmagasztosulása.

*

És nincs igaza annak, aki az eredménytelen imától félti az idejét. Az imádság még nem eredménytelen, ha nem érzelmes s nem hoz lelki emóciókat és élményeket. Persze jó volna ringani az Isten karján, mint szíromnak a tenger színén. Jó volna mindig érezni azt az édességet, ami előmlik olykor az imádkozó lelkén.

De az imádságnak nem ez az érték-mérője.

Az imádságban az a dolgunk, hogy keressük az Istent; nem az, hogy megtaláljuk. Tapogatódzunk utána a sötétben, ha nem is ölelhetjük.

• A lázas élet unszol: El! El!

De éppen itt váltódik meg az ideges, hajszolt modern ember, aki a nagy és fölületes rohanást nagy és bátor

maradással és megpihenéssel egyensúlyozza ki.

Nem járna jól a vonat, ha nem akarna vizet venni, mert nincs ideje vesztegelni tíz percet egy állomáson; mert rohanni kell; mert sok gyors vágányt visz magában. Megrekedne a nyílt pályán, és sohasem jutna célhoz.

Az élet útjai tele vannak ilyen megrekedt szívekkel, akik nyílt pályán vesztegelnek búsan; nem jutottak célhoz, mert igen rohantak; vesztegelnek, mert sajnáltak néhány percet vesztégg maradni s Jézus szívéből, az élő vizek forrásából meríteni.

Az „eredménytelen“ imádság nem veszett kárba. Isten pillanatnyilag megadhatja azt, amiért mi álló órán át győzködtünk. Szeret is így kioktatni beününket az imádság természetéről. Szereti megmutatni, hogy nem a mi erőfeszítésünkön, hanem az ő kegyelmén múlik a hatás. Így akarja eloszlatni a mi gyámoltalan gyanunkat és bizalmatlanságunkat a belőlünk elővergődő és mégis hatalomra lendülő ima erejét illetőleg.

Az eredménytelennek látszó imád-

ság nem naplopás, nem idővesztés. Ellenkezőleg. Én azt hiszem, a mai ember azért imádkozik olyan keveset, mert fázik attól a komoly erőfeszítéstől, attól a szellemi munkától, amit az ima jelent. Az imádság lelki koncentráció, s a léleknek könnyebb szétfolynia, mint összegyűlnie. Talán súlyos tudományos kérdéseken gondolkodol, talán számolsz és tervezel. Mégis azt mondom, hogy a munka könnyebb végét választottad: érezted, hogy imádkozni nagyobb erőfeszítés volna. Legalább is addig a pontig, amíg Isten nem jön felénk, felváltani.

Az imádság gátlásait szépen nyugodtan tegyük félre az utunkból. Mondjuk nekik: Én rátok nem hallgatok, tudom az utamat. Vagy ne mondjunk semmit s ne várjunk imakedvre, mert evésnél sem várunk különös étvágyra s közmondásunk is van rá, hogy: evés-sel jön meg az étvágy.

Ne álljatok dideregve félig kint, félig bent, mint a gyáva fürdőzők. Vessétek be magatokat az imádság hullámaiba, s ha első percben fáztok, a másodikban bizonyára áldjátok a friss habo-

kat, amelyek új keringésbe hozzák a vért.

Íme az Úristen minden teremtményét fölvértette. A szarvasnak gyors lábakat adott, a bikának szarvat, az oroszlánnak erőt, a báránynak szívígható szelídséget és kedvességet, a rózsának tövist, az embernek pedig az imádságot adta. A létért való harcban, az üdvösségünkért folytatott küzdelemben ez lesz a pajzsunk; ez lesz a kulcs, amellyel Boldogországba benyitunk, ez lesz az aranylétra, amely az égbe vezet. Gyengeségünk lesz és erőnk, esettőségünk és győzhetetlenségünk, benne leszünk törpék és óriások. Ez teszi valósággá bennünk Jákob szép álmát az égi lajtorjáról, amelynek egyik felén angyalok viszik föl lelkünk sóhaját, a másikon pedig angyalok hozzák le az Isten áldását, amelyen minden múlik.

JÖJJÖN EL A TE ORSZÁGOD...

Isten szívének és ember szívének legmélyebb vágya találkoznak ebben a kérdésben, amelyet olyan esengő dallammal ad a misét mondó pap ajkára az egyház.

Az emberiség mindig álmodott valami szép, nagy, boldog állapotot magáról, amelyről érezte, hogy el nem érheti, amely felé mégis tartott, amelyet legalább a képzelete legszebb játékként őrzött a lelkében. Tündérországról álmodozik a gyermek. Az eszményi államról, ahol bölcsek és filozófusok kormányoznak, írt könyvet Plátón. Az újkor kalandora elindult megkeresni Eldorádót, a regék földjét, amelyről délamerikai felfedezők meséltek, ahol arany zsindelyek fedik a házakat, és drágakő burkolja az úttesteket. Utópiáról elmélkedik a boldoggá avatott vértanú, Morus Tamás. A kereszténységtől mélyen áthatott lelkeknek a „civitas Dei“ az álma. Az Isten állama!

Ha ilyen jó fogalmazást talál meg az emberszívnek ez a homályos boldog-

ság-vágya, akkor Isten mély vágyával találkozik. Mert bizony ez kell nekünk: ország, amely Istent uralja. Ország, amely az igazság talapzatán rendezkedik be, amelynek polgárait a szeretet és igazságosság fűzik egybe. Ország, amelyben Isten dicsősége zeng és ember békéje leng. Ország, amely a bajok és szerencsétlenségek fulánkjai közül kioperálja a legfájóbbikat: azt, amely mögött bűnös, rendezetlen, ragadozó lelkek gyűlölködő, békét nem ismerő mérge lappang.

E felé az ország felé tárultak ki vágyón a szentek karjai. Erről lát fenéges jelenést a középkori himnusz-költő: „Coelestis urbs Jerusalem, beata pacis visio!” És leírja a mennyei várost a „boldog béke-látomást”, amelyben a Krisztus-talapzaton a hívek, mint építőkockák alkalmazkodnak össze békességben és türelemben, egy épületbe, egy várrá. A mennyország előízét, földre küldött üzenetét érzik ebben az Isten-országban.

Azzal, hogy Krisztus Urunk ezt a fohászt az Isten országának az eljöveteleért ajkunkra adta, mindnyájunk

gondjává tette a missziós ügyet. Hiszen a missziós mű vállalkozik arra, hogy Isten országának kialakítására az első nagy expedíciót elvégezze, és amíg itthon a hívek lelkében békés kertészkedés folyik, az alatt más országokban legalább elvesse az evangélium magvát s elterjeszthesse Krisztus igazságát.

A Miatyánk e fohászába akkor mélyedünk el legjobban, ha ezt a missziós gondolatot megismerjük; ha megismerjük, mily nagy feladat a missziós feladat, s milyen nagy hősiességgel folyik a munka az érdekében.

Nagy feladat!

Vélnéd, regényes a hittedesztők élete, s kalandvágy viszi őket ismeretlen országok népei közé. Romantikus lehet az az út, amelyen elefántcsordákkal lehet találkozni, ahol oroszlanok könnyökölnek rá a vasút lépcsőire, zsiráfok rágiák el a villanyhuzalokat, sosem látott madarak énekében lehet gyönyörködni, s nagy morajlás, zúgás után indulva új vízesést fedez föl az őserdő meglepett vándora.

A misszionáriust nem a kalandvágy vezeti, hanem az Úr Jézus rajongó szeretete és fanatikus hite. A romantika az első nehézségeken eloszlik.

A legnagyobb nehézség, hogy nagy a föld, a maga 40.000 kilométeres területével. A missziós parancs pedig már ősi. Ha a tizenkét apostol meg tudta hódítani az akkor ismert világot, ha az őskeresztények Krisztus aklába be tudták hajtani a népvándorlás szilaj népeit: mi ne tudnók szétvinni a kultúra mai eszközeivel Krisztus világosságát a népek közé?

A 17. század missziósai kb. három hónapig utaztak Mexico felé a tengeren. A legjobb magyar családok gyermekei versenyeztek érte, hogy az áldozat e nagy kegyelmében részesedhessenek. Elspanyolosították a nevüket, csellel éltek, csakhoggy felvétesse nek. Amíg a spanyol kikötőben alkalmas hajóra vártak, felhasználták az idejüket: valamilyen ipart tanultak meg, hogy annál rátermettebben működhesse nek új híveik között. Az út kétezer tallérba került, nem számítva, amit a tengerészek még hozzá zsaroltak. Negy-

ven év alatt 113 jezsuita lett hajótörés áldozata (1686—1727). A rozoga hajókon kalandorok utaztak, szívükben az arany olthatatlan szomjával és Krisztus hősei, szívükben egyetlen vággyal: „Lelkeket adj nekem, Uram, a többit vedd el!” Gonosztevők és törvény elől menekülő gyilkosok közt összezsúfolva tették meg az utat, kitéve kalózok veszedelmének, ragályoknak és egyenlítői lázoknak. Hogy az időt el ne vesztéssék, népmissziót tartottak a hajón, hirdették Krisztust, s amikor a tenger megmozdult a bűnös lelkiismeretek alatt, amikor a halál szedte az áldozatait, volt is aratásuk. Amikor egyszer a missziósok hajója Mozambik felé utazott, százhat embert temettek el a hullámsírba.

Igy mentek el az Isten hősei, akik itthon úri kuriákban laktak, lakásokba, ahol patkányok közt tartózkodtak és kígyók lestek rájuk, vidékekre, ahol az öregasszony versenyt fut a kutyával, hogy kiragadhassa szájából a sonkacsontot, amelyet a szemétdombról kaparintott el a szerencsésebb vetélytárs; vagy ahol szerszámot, ruhát, gyerme-

ket adnak el egy betevő falatért, s az elhullott kutyák hasát vágják fel a beleikben található táplálék reményében. Csak az Istennél vannak feljegyezve azok a csendes vértanúk, akik a hiányos földrajzi ismeretek korszakában már nekivágtak az ismeretlen nagyvilágnak és buzgóságukkal megelőzték a hódítókat és feltárókat. (Pinzger.)

A távolság nehézségével ma is kell még küzdeni. 1878-ban a tengerparttól Ugandáig még nyolcvan napig tartott a karaván útja, amelyet ma is sírhanatok szegélyeznek még: az első fehér atyák sírjai, akik az út folyamán vadállatok, ragályok, víz-hiány és hőség miatt elhullottak.

A missziósfeladatot nehezzé teszik a nagy *kiadások is*. Mint Wolkenberg kiszámítja, egy pap teljes kiképzése 12.000 pengőbe kerül. Az útiköltség 3—4.000 pengő egy pap után. S évente 800 utat kell fölszámítani! A 400 missziós kerület közül egynek, pl. a togoinak 50 pap, 16 laikus, 28 apáca és 228 benszülött tanító ellátása ill. fizetése képezi a gondját. Így derül ki, hogy évente mintegy százmillió pen-

gőre van szüksége a missziós ügynek.

S mennyi nehézséget kell legyűrni, amíg az idegen területek *nyelvét*, nyelveit, nyelvjárásait elsajátítja a missziópap, aki tanul, hogy mindenkihez a saját nyelvén szólhasson. Művelt ázsiai országokban még így is műveletlennek számít. A brahman a mi tudós miszionáriusunkat, aki minden európai nyelv fölé még az ő nyelvüket is elsajátította, analfabétának nézi, mert az évezredes szanszkrit könyvtárakat nem olvasta végig. Úgy tekint rá, mint mi arra, akinek — mondjuk — hiányoznak a közönséges technikai ismeretei, vagy a mi iskoláink bizonyítványai. Japánban sincs több tekintélye, mint nálunk egy metódistának, aki kuriózum számba jön. Meggyökeresedett kultúrákkal nehéz fölvenni a harcot. Az izlám a legkeményebb dió, a mohamedán szinte meghódíthatatlan a keresztény gondolat számára.

Legnagyobb nehézséget a fehérek, az európaiak okozzák, az ő elpogányosodott érzésvilágukkal, pogányságba visszasüllyedt hitükkel és cinizmusukkal.

Louvet mondja: „Az annami szüzek-

ből a pogány hóhérok vértanúkat csináltak, a francia hódítók pedig prostituáltak." A pogányok részéről folyton hallani is a gáncsot: Ugyan, ti keresztények, egyre csak szeretetről prédikáltok, s íme világháború lángolt föl köztetek, uraitok kegyetlenek hozzánk és saját honfitársaikhoz! Menjetek, térítsétek meg előbb őket. Mily kínos botrány és antimisszió volt, amikor a franciák fegyvert adtak az ártatlan, világ dolgairól mitsem tudó négernek kezébe: Menjetek, és öljétek a németeket!

Ha itthon valamelyik ország barátságatlan a vallás iránt, megérzik kint a missziók is. Amikor a kínai császár a múlt század végén diplomáciai összeköttetést akart fölvenni XIII. Leó pápával, a franciák beszélték le róla.

Olvassuk el Bangha Béla könyvét délamerikai útjáról, hogy megtudjuk, mit tettek a sao paoli meszticek és tupik a redukciókkal! A jezsuitáknak e világhíres gyönyörű indiántelepítvényeivel! Énekekkel és az édes anyanyelv zenéjével csalogatták össze az őserdők-ből ezt a gyermekteget, elfajult népet,

iskolát, templomot adtak nekik, együtt vezették be őket az európai kultúra és a keresztény hit áldásaiba, dohányt, gyapotot, mattét termeltek velük, utat, összeköttetést tiportak ki számukra és iparcikkeiknek, egymáshoz és a tengerig. Ezt a virágzó csodaállamot rombolták szét a kegyetlen paulista rabszolgakereskedők. A védtelen indiánokat, akiknek fegyvert tartaniok a spanyol kormány akaratából nem volt szabad, megtámadták, öregjeiket kivégezték, lőszerkimélés szempontjából úgy, hogy az ágyúgolyó egy egész sort elsöpörjön; a többit pedig vitték. A 47 napos gyaloglás alatt annyian dőltek ki, hogy a szerteheverő holttestek nyomán meg lehetett találni utánuk az utat. A kétszázezer fogolyból csak húszezer élő érkezett meg a rabszolgavásárra. Ime, hogyan pusztul el az igaz, és senkisem veszi szívére! Az ember szíve elszorul, amikor erről olvas: a gonoszságnak ilyen győzelmei vannak az erény fölött, és az isteni gondviselés nem fut csodálatos közbeszólások-deus-ex-machinákkal, elesett hívei segítségére, a missziós gondolat föleme-

lésére. Akarja, hogy az ő ügyének is legyenek hősei, mint az északsarknak, mint a Himalayának. És talán valóban szégyen is lenne, ha Isten dédelgetett gyermekei nem tudnák meg, amit minden apostolnak meg kell tapasztalnia: „En megmutatom neki, mennyit kell szenvednie az én nevemért”. (Ap. csel. 9, 16.)

Sokan talán nem tudják, hogy Japánban már a 16. században virágzott a katolikus élet. 1590-ben egy millió a katolikusok száma, a császár megbízásából deputáció járt Rómában megköszönni a missziós atyák buzgólkodását, akiknek híres csillagvizsgálóik, gyógyszerészeik voltak, akik tudtak nagy matematikusok és szakácsok, politikusok és gyógyító ápolók lenni. Már-már felcsillant a remény, hogy a császár is katolizál, s mi most elképzeltük fájó szívvel, mi is lenne, hogy is állna ma a világ, ha Japán már háromszáz év óta katolikus lenne. Akkor jött az ármány. A holland protestánsok vádat emeltek a spanyol katolikusok ellen: íme egy süllyedő portugál hajón leveleket találtak, amelyekből

kiderül, hogy összesküvést szöttek a császár ellen. Akkor kitört a keresztényüldözés, akárcsak Rómában az őskeresztény századokban, s termettek a vértanúk, a szentek, akárcsak Rómában. Az üldözés ázsiai vadsággal folyt le. Egy nap 400 keresztényt fojtottak a tengerbe. 37.000 keresztényt, aki körülsáncolta magát, lemészároltak. A kereszténységet tökéletesen vérbe fojtották. De mégis, amikor a mult században újra jöttek misszionáriusok, találtak falvakat, ahol két kérdést intéztek hozzájuk a bennlakók: tisztelnek-e Istenanyát és nőszülnek-e a papjaik. Nemzedékről-nemzedékre maradt náluk a régi idők emléke és a vágy, hogy olyan papokat kapjanak, akik Máriát tisztelik, s celibátusban élnek. (Wolkenberg.)

A missziók hősei.

De bármily nagy feladatot állított is Krisztus Urunk egyháza elé, akadtak a nagy missziós gondolatnak hősei bőven. Szinte több ember akadt a nagy munka vállalására, mint pénz az utaik és vállalkozásaik ellátására.

Nem az ifjúságunk selejtése, hanem a főle, a legjava indul a missziókba. Fiúk, akik itthon a gimnázium szemefényei voltak, akiket már kiszemeltek vezető pozíciókba, akik itthon egyetemi tanárok és nagyhírű szónokok lehetnének, kéreznének a nagy áldozatra s a rendek sem Kain-áldozatot akarnak Istennek bemutatni.

Budapesten az utóbbi években mindig indul három-négy fiatal pap, világhódító útra. A jezsuiták Jézus Szíve-templomában búcsúztatják őket. Apjuk-anyjuk ott zokog a templomban, s a szívük küszködik: megköszönjék-e Istennek, hogy ily nagy dologra választotta ki gyermeküket, vagy felpanaszolják, hogy nem így képzelték öregségüket, tehetséges fiuk támasza és vigasza nélkül? Egy anya azonban sok helyett mondotta: „Egész életemen át Istennek szoktam felajánlani a fiamat; most visszavenném tőle?” (Huonder) Hát viszontlátásra, kedves szülők — s a gyermek hozzágondolja: Viszontlátásra, fenn az égben! Drága az utazás, nem lehet onnan vakációkra hazajárni.

Kérdezzétek meg azt a mosónőt, aki-

nek szappanos keze most kis négergyerek bodros haján dolgozik, mi volt odahaza? Nem vallja be, hogy grófnő volt, vagy hercegnő, mert már rég elintézte a szívében, hogy emberek előtt dicsőséget nem kér. Talán fellebeg a szegény fehér atya előtt, aki most a Szahara hőségében küzd a szokatlan klíma átkával: mit hagyott el? Ime most együgyű gyereknépek ragaszkodása, vagy gyűlölete veszi körül; ott-hon talán híres, tudós könyvek szerzőjeként ünnepelnék s bölcsek állnának körül a katedráját. Osztálytársai már elhelyezkedtek az élet kényelmes pozícióiban, s akik papok lettek, már elnyerték a földi dicsőséget, rangot, nyárspolgári kényelemmel folytatott munkájukért. Talán fellebegnek az elhagyott édes otthon emlékei — de utána bizonyosan fellebeg az áldott Krisztus arca is, akiért a halálba menne, aki-nek már régen, végérvényesen elmondotta, hogy: követelek téged, akárhová mész!

És mennyi humor, mennyi jókedv marad meg a világ viszontagságaival vergődő missziós atyában! Olvasom

egy északvidéki hittérítő levelét. Derüsen adja elő, hogy most ő maga a házfőnök, pénztáros (no, az veszélyes, teszi hozzá zárójelben), szakács és fogyasztó s favágó egyszemélyben. A tengeri kutya húsa úgy ízlik, mintha ricinusban készült volna, de az éhség mindig újra ráviszi, hogy azt fogyassza. Befőttje, hala elfogy hosszú kirándulásain s ízetlen lesz, mintha rongyot ennék. Tüzfáját mély hó bozótjaiból kaparja ki, de szobáját nem tudja melegebbre fűteni; az északi szél keresztülfú rajta, s a kiöntött víz egy perc alatt megfagy a padlón. Lepedőre nincs szüksége, inkább minden ruháját magára ölti, amikor prémjei közé bujlik. Egy tucat kutyája van; azok húzzák kis szánját, amelybe kapaszkodva futja meg útját, hogy meg ne fagyjon; orra, füle már rég lefagytak, egy szakadékban lába is eltörött, s tört lábbal folytatta hosszú futását. Volt, hogy kutyái húzták ki a hóból. (Fischer) Most még tréfálgozik szegény, s örül magasztos hivatásának, hogy eszkimók kis hókunyhóiba viheti el Jézus Szívének melegét. Egyszer majd holttestét kaparják

ki a kutyák a hóból s hiába vonítanak kedves gazdájuk teste körül.

De milyen örömet áldozzák fel magukat, adják oda a testüket, hogy szétzúzott szívük a kereszténység vetőmagva lehessen! Ki írja le annak a nővérnek örömét, aki megkapta a hírt, hogy őt választották ki a bélpoklosok telepére. Hogy ő ezt a nagy kegyelmet hogyan érdemelte! Hogy álmodni sem mertte volna! „Ki írja le örömet?” — írja levelében. (Huonder) S mikor egy állomáson tíz apáca hullt el, száz más versengve jelentkezett helyébe: meghalni a hitért, kiérdemelni a vértanúság pálmáját, és dicsőséget hozni Krisztus igazságára, amelyért íme halni készek.

A jeruzsálemi ferencesek mindig egy páterüket küldik a pestistelepre, ha kiüt a járvány. Ennek aztán nem szabad a többivel érintkeznie. Naponta megkondítja a harangot, s ez annak a jele, hogy még él. Ha egyszer a harang elnémul, a kolostorban elmondják érte a halottak zsolozsmáját, s új embert küldenek a helyébe, menteni, Krisztus szent aklába téríteni, és halni!

Egy évben húsz emberüket áldozták így fel a ferencesek.

Tientsinben Szent Vince főköttös leányai szépen ápolták a szegényeket és nevelték a gyermekeket. Egyszer aztán mendemondák szálltak szárnyra a kínaiak között. Onnan a sok baj, a sok betegség, mert ezek az ördögöt hozták közéjük; összefogdossák gyermekeiket, akiket ők mint fölösleget kidobtak a kutyáknak és madaraknak, szívüket zúzzák porrá s hintik szét a vidék fölött, hogy széthintsék vele a betegségeket. A szóbeszéd nyomán jött a zendülés. Bárdokkal mentek a szegény apácákra, akiket messzi országba hozott el a szeretet, s tízet lekasaboltak közülük, húszat a védencek közül. Mikor aztán szétoszlott az örült düh, új apácák jöttek, s nagy szeretettel ápolták és gondozták a gyilkosok fiait, a gyermekeket, akiknek apjuk rendtársukat öldöste le.

Csodálatos ez a hősiesség, a hitnek ez az elszántsága és lendülete!

Bezzeg elszégyeljük magunkat ezzel a nagylelkűséggel szemben mi, akik immel-ámmal mozgunk az Istenért, el-

kényelmesedtünk, s a kötelességeinkben is megfogyatkozunk. Megszégyeníti, megsemmisíti ez a nagy hősiesség. Mily alávaló ezzel szemben az itthoni haszonlesés, önző kapaszkodás, minden szolgálatunknak busás megfizetése.

Ha ők ily komolyan veszik Isten országának szolgálatát, szabad-e még akkor szóvá tennem, hogy a missziós gondolat tőlünk is kíván valamit? Imádságot! Hadd érezzék azok a derék misszionáriusok, hogy a keresztény világ szeme rajtuk van, s imádságos hadsereg áll mögöttük s imádkozik ki nekik erőt és sikert. Aztán áldozzunk anyagiakban is. A Hitterjesztés Egyesületének tagjai naponta imádkoznak a missziókért, s hetenként öt fillért áldoznak rájuk. Ugyan nem sok. De ha most arra külön kellene buzdítani olvasóimat, hogy ebbe belépjenek, remélem sértődöttnek éreznék magukat?

Hiszen megaláz, hogy nekünk csak ily kevéske szerep jutott Isten országának terjesztéséből. De azért ott vagyunk minden megmozdulásnál, a missziós ügyet szívügyünknek tekintjük, s

ha lankad az áhítatunk, a missziók hőseitől tanulunk, az ő tüzüknek egy porcikáját kérjük, hogy az ő lelkükkel és vágyaikkal mondhassuk el: „Jöjjön el a Te országod!”

LEGYEN MEG A TE AKARATOD, MIKÉPPEN MENNYBEN, AZONKÉPPEN ITT A FÖLDÖN IS.

Ama vállalkozásunk során, hogy mindennapi imádságunkba mélyebben behatoljunk, elérkeztünk a harmadik kérdéshez.

Nem lephet meg bennünket, hogy a harmadik kérdéssel, amely intelmet is foglal magában, a mennyei Atya akaratában való teljes megnyugvásra buzdít az Üdvözítő. Hiszen az ő életét a földön a názáreti szűz „legyen” szava indította meg; maga is azért jött a földre, hogy cselekedje annak az akaratát, aki küldötte őt; a keserűségek telt kelyhét szívesen hörpintette fenékiig, abban a mindent megédesítő

tudatban, hogy az Atyától jött. Reszketeg imáját is azzal a befejezéssel zárta le az olajfás hegyen, hogy „mindazonáltal ne úgy legyen, ahogy én akarom, hanem amint Te.” (Máté 26, 29.)

De hát mi az Isten akarata, amelynek teljesülnie kell az életünkben?

Ha szörszálhasogatók akarunk lenni, megkülönböztetjük benne Isten akaratát és magát azt a tárgyat, amelyre ez az akarat irányul.

Isten akarata az első értelemben lelkének az a művelete, amellyel célokat tűz ki és végez el. Már ebben is különbözik tőlünk. Őbenne ugyanis, aki egyszerű, semmi összetétel nincs, s akarata egyszerűen önmaga, az Isten. Ha mi valamit akarunk, ez az akarat nem mi vagyunk. A lélek működése nem a lélek maga. A lelkünk megvolt már, mielőtt ezt a működést kifejtette volna. Istenben azonban nincsenek az ő mivoltától különböző műveletek; ő egészen más, mint mi; más, mint amit mi elképzelni tudunk. De nem szándékozunk most a teológia legkopárabb ormaira fölkapaszkodni; megelégszünk azzal, hogy megérezzük ezeknek az

ormoknak magassági levegőjét, s talán annál inkább találjuk el a helyes viszonyunkat Istennel szemben, minél inkább érezzük felfoghatatlanságát, utolérhetetlenségét.

Más értelemben, — s itt is — Isten akaratán értjük azt, amit Isten akar.

Isten örök törvénye másképpen érvényesül a nagy természetben, másképpen mibennünk.

A természetben fizikai, kémiai stb. törvények vannak. A természettudományok ezeket fürkészik és kodifikálják. Örök törvényét Isten már a teremtésben kihirdette. Beleírta a dolgok természetébe. Olyan hajlamokat írt, olyan kényszereket, olyan erőket adott lelkükbe, amelyeknek nem állhatnak ellen.

Végigsétálunk az erdőn. Ez a zsongó élet, ez a halállal vívódó, halál fölött viruló élet az Isten akarata. Nehéz szélvihar, homályos fenyves, csóka csőrében nyögő kis csibe, kakukki által kitúrt, fészek után csipegő madárfióka, magzatát gyászoló anyamadár — mind az Akarat teljesedése. Isten törvénye a ragadozás ösztöne a róka sunyi lel-

kében, az életharc, az egérsírás, a menekülő őzek páni rémülete, amelyből talán már akkorra is harmónia lesz, mire az andalgó ember füléhez ér. Mert így szép az erdő: barlangjaival, homályával, harcával, rémületével, a fény és árny küzdelmével. Így teljesedik a törvény, az élet, az Isten mindeneket éltető akarata.

Mondd meg, rigó, minek dalolsz?

Nótáidat felissza a halál rémes csendje . . .

Mondd meg, virág, minek virulsz?

Színeidet nem isszák be álmodozó szemek . . .

Mondd meg, szellő, kinek mókázol?

A vihar kitátja szörnyü torkát s örökre elnyel..

És mégis, és mégis, halljátok a hegyi beszédet!

Felszököm s két karom ég felé kitárom:

szellő futkoss, felhő suhanj, patak rohanj,

virág virulj, rigó trillázz, szivem nótázz,

Minden csira csirázzon, minden erő lendüljön,

hogyan teljesüljön a törvény, hogyan teljesüljön az

[élet!

(*Mécs László.*)

És megy a hangya az erdőn, elbukik kövek alá, hol még nem járt a napsugár és ember tekintete, fölmá-

szik fűszálra, amelyet kimagasló kilátópontnak vél: s mit tud a kérdéshez, végtelen-e az erdő, vagy elfogynak-e egyszer a fák?

A világerdőben, a nagy Univerzumban így mászkálunk mi is. Ugyan mit értünk meg belőle? Elbúvunk a föld alá, víz alá, felreppenünk a sztratoszférába. Hej ember, emberke! Mersz-e véleményt mondani a törvény értelméről, a teremtés titkáról, Isten kifürkészhetetlen akaratáról? De azt tudom, hogy Isten akarata másképpen érvényesül a fizikai világrendben, mint az erkölcsiben. Az erkölcsi rendben, a halhatatlan lelkek magasabb régiójában új tényező lép fel: a lélek, az ő szabadon választó akaratával. Isten nem igázza le teremtményét, akibe halhatatlan lelket lehelt. Parancsot ad neki, indító okot is eleget, segítséget is nagy szívvel, — de nem kényszeríti, nem erőlteti. Szabadakarátunk előtt megáll az Isten akarata. Lehet-e szerelmet terrorral kikényszeríteni a lélekből? Isten pedig szeretetet akar, azért is teremtett. Hogy miért adta ezt a kényes és veszélyes portékát, a sza-

badakaratot? Bizonyára meg akart tisztelni vele. Bizonyára részesíteni akarta fiait a teremtéshez hasonló hatalomban.

És ép ezen a ponton térünk el az egész teremtett világtól. A lélek által. A lelkem nem verébfióka, amelyet macska felfalhat, vihar elgázolhat, hegyomlás összetiporhat. A lelkemet minden katasztrófából kimenthetem. Az nem prédája senkinek. És ha a lelkemet pőrén mentem is ki a világból, én magam vagyok megmentve, mert a lelkemben testem is üdvözülni fog. Ezen a ponton: a lelkem szeretetén, Isten akaratára és az enyémmel teljesen egyezik, mert Isten „azt akarja, hogy minden ember üdvözüljön.” (1. Timót. 2, 4.)

Ha az Isten akaratára kimondom és életmottómmá teszem a szót: legyen! — akkor ráigazodtam az Isten sineire, s ezeken a sineken nincs többé karambol. Ha Isten akaratával párhuzamos az akaratom, nincs többé kereszt, mert csak ott ütközhetik két pálya, ahol nincs párhuzam. A párhuzamosok a végtelenben metszik egymást.

Isten akaratának az életünkben két nagy téren kell érvényesülnie: csele-

kedeteinkben és szenvedéseinkben. Isten akaratát tennünk kell és elviselnünk.

Cselekednünk.

Isten akaratát cselekednünk kell. Hisz ez a szeretet. A szeretet csere, szívek cseréje. Ha szeretek, szeretem azt, amit a másik akar.

Nagyon nagy világosság lehetett az, amelytől Saul megvakult a damaszkuszi úton, mert ép ezt látta meg benne. Egy villanás alatt történt. Megismerte, ki az a Názáreti Jézus, akit eddig üldözött és a lelke tele volt máris bánattal, lelkesedéssel, olvadó szerelemmel. S nagy megismerésre jutott lelkének első kérdése volt: „Uram, mit akarsz, hogy cselekedjem?” (Ap. csel. 9. 6.) Mintha mondta volna: Csupa figyelés vagyok; csupa vágy, hogy megismerjem az akaratodat; s a mellett tiszta bizonyosság, hogy mihelyst megismerem, teszem, s ahová hívsz, megyek.

Egy másvilági figyelésnek kell a lelkünkben lenni. Kapcsolásnak. Várásnak, virrasztásnak, mint a szerelme-seknél, akik álmukból is egy gondo-

latra ébrednek, alusznak, de a szívük virraszt. Többször kérdezzük el: most mi volna a legjobb, amit cselekedhetnénk. Bizonyos friss, légies készség legyen a lélekben arra nézve, hogy tegye a megismert jót. Gedeonnak, a zsidó vezérnek ez volt a jel a legjobb vitézek kiválasztására: aki letelepedett a folyó fölé vizet inni, elmehetett, aki álltában merített a sisakjával, az lett a kiválasztott. Az örök akarat éber figyelőinél csak félenergia jut a világi örömökre: érzik, hogy fegyverben állnak.

A napokban tapasztaltam: valakit a királyné pártfogolt. A halkán kifejezett sóhaj a legszigorúbb parancs lett egy hű arisztokrata szemében: minden nehézség ellen csak azt hajtogatta mint vis maiort, mint minden nehézséget elhengerlőt: de hiszen a királyné akarja! Ilyen vis maior a lelkünk számára az Isten megismert akarata, s ha gyarlóságunk olykor sajnálatosan el is húz Isten mellől, azért mégis ő az „appreiative summus,” akit értékelésünkben minden más szempont fölött tudunk, akinek a lelkünk meggyőződésével

mondjuk el: inkább meghalok, sem-hogy téged bárminemű bűnnel, de főleg halálos bűnnel megbántsalak.

Valóságos kis homéroszi jelenet a bibliában Eliezernek, a hű szolgának háztüznézése Lábánék házában. Abban a reményben, hogy megvan az öreg biblia olvasóim könyvtárában s könnyen felüthetik benne a Genézis 24-ik fejezetét, most nem mesélem el, milyen jelt kért az alázatos szolga az Istentől, hogyan ismert rá a kisebbik urának való lányra, mily szép gondolkozásúak voltak a vendéglátó gazdák, akiknél a megfontolást ez a szempont döntötte el: „Az Úrtól való ez a dolog: mi nem mondhatunk neked más egyebet, mint azt, ami néki tetszik.” Csak a vége tartozik ide. Mikor a lakodalom után Eliezer neki készülődött, hogy minél előbb megvihesse kis gazdájának a jóhírt és a szép menyasszonyt, Lábánék tartóztatni akarták. A jó szolga akkor találta ezeket a nagyon szép szavakat: „Ne tartóztassatok engem, mert az Úr vezérelte utamat.” — Életmottónak alig választhatnánk szebbet.

De talán nem is olyan nehéz meg-
tennünk az Isten akaratát, mint

elszenvednünk.

Pedig előttünk világoskodik az alap-
elv, hogy minden, ami van, azért van,
mert Isten elrendelte, vagy legalább
megengedte. Ezt így mondják az asz-
kétikus írók, de úgy is kifejezhetnők,
hogy a világrénd a maga ütközéseivel,
legázoló erőivel, érdek-ellentéteivel,
egymással kavargó és küzködő ener-
giáival, az Isten akarata. S ha min-
den odavész is az egymással csatázó
elemek között, s a rajtam átázoló
erők alatt: ha a meztelen lelkemet ki-
mentem a harcból, nyertes vagyok,
s a bajokat és viszontagságokat egy
örökkévalóságon át áldhatom.

Egy nyaralóban sokszor elhangzott
a panasz, hogy: ej, ma megint csúnya
idő van! De volt köztünk egy nyolc-
vanéves agg pap, s az félig tréfásan,
félig komolyan utasította az ilyen pa-
naszokat rendre: „Olyan idő van, ami-
lyent az Isten adott.” — Ez a beszéd
nekem igen tetszett, mert el tudtam

képzelné, hogy az öreg már más értelemben is ment át zimankós időn, érte már jégverés a vetést, villámlott már az ég hosszú papi működése fölött, és az öreg akkor is rendíthetetlen volt az ő tömör életbölcseiségében: „Olyan idő van, amelyet az Isten adott!”

Mélyen látott Isten akaratának rejtegyeibe az a falusi plébános, akiről Ganghofer ír. Rakoncátlan suhancok megnehezteltek rá kemény igehirdetéséért, s úgy álltak bosszút, hogy törzsben elfürészelték valamennyi szilvafáját. A bölcs pap nem zúgolódott a nagy kár és nagy gonoszság láttán, hanem csak ennyit mondott: „Úgy érzem, hogy az életemben mindig fél munkát végeztem, minden dolgomat csak félig intéztem el; ezeket a kettéfürészelt szilvafákat azonban egészen fogja ítélni az Úr az utolsó napon.” Csak regényben tudnak ilyen szép szavakat találni érzelmeikre az emberek: de szépen érezni és nemesen gondolkodni minden léleknek sikerül, ha gyökereivel kijutott a tápláló rétegig: az Isten akaratának szíves és alázatos elfogadásáig.

Tauler koldusának is ez a gondolat hozott örök mosolyt az ajka köré. A tudós dömésbarátnak feltűnt egy koldus állandó, zavarhatatlan derüje, s oka után érdeklődött. Akkor kapta azt a bölcs feleletet, amelyet azóta is emleget a világ: „Nekem minden óhajom teljesül, mert mindig azt akarom, amit az Isten akar.” — Nono, hátha elkárhozol? — kérdezte a híres misztikus — „Az sem lesz baj — felelte az optimista koldus. — Majd a lelkem két karjával — a hittel és reménnyel — átölelem az Istent és magamhoz szorítom. Ha pedig ő itt lesz, a pokol minden kínját állom.”

Az Isten akaratában való megnyugvás csakugyan minden bajnál felsőbb szférába emel. Nehéz a szerető szívnek Istent nélkülöznie, a lélek sötét éjszakáin átvergődnie, Istenre éhezve, Istentől való elhagyottságot éreznie, s a lelki vigasztalanság keresztjére feszülnie. De még akkor is tudhatja a régi mondást: Amikor a lélek vigaszt élvez, gyönyörködik ő; amikor vigasztalanság gyötri (s mégis kitart), gyönyörködik az Isten. — Pedig mi van

nagyobb érdek ennél, mint hogy az Isten kedvét lelje bennünk ?

Még a tökéletlenségünk gyötrő tudatára, kínjára is talált vigasztalást liziói kis Teréz: „Sebaj — mondja — majd tökéletesek leszünk a másvilágon.” Még a lelkünk kikristályosodását, kiteljesedését sem magunkért, reá hajtó ösztöneinkért, bűneink által megsebzett önérzetünk megvigasztalásáért kell akarnunk, hanem hogy az Isten akarata teljesejék.

Sok gondot okoz tehetségünk kérdése. Hazudunk magunknak, hízelegtetjük magunk körül az embereket, áltatjuk hiúságunkat, s benső tragédiaként hordjuk azt a tudatot, hogy nem vittük többre. Ugyan, nem jobb volna megfogadni Szent Ambrus intelmét: „Aki nem tud úgy repülni, mint a sas, repüljön úgy, mint a veréb.” Akkor is nyugodjunk meg Isten akaratán, ha túlságosan keveset akar velünk; ha kisebb szerepet szánt nekünk, mint amekkora hiúságunknak hízelegne.

És fogadjuk jó szívvel azokat a megaláztatásokat is, amelyekről szeretnők azt vélni, hogy nem az Istentől jön-

nek, hanem az emberektől. Lássuk meg, amit az „Aranyveder“ költőnje meglátott bántalmazóiban: „Ők voltak az ostor, mely kergetett, a hullám, amely elébed vetett. A forgószél, amely elragadott, az eső, amely arcomba csapott. Ők voltak a tükör, amelyben magamat láttam, magamat miattuk megutáltam. Ők voltak a kövek, melyekben megbotlottam, amikor futottam, futottam . . . Ők voltak az éj, melyben eltévedtem, amikor az utat kerestem. Rajtuk keresztül, bűneiken által, hála Uram, hogy végre reád találtam.“

Most hosszú üres évszázadok után remélhetjük, hogy Isten új szenttel ajándékozza meg a magyarságot, Szabin testvér személyében. Ez az egyszerű ferences szerzetes akkor még csak közműves legény volt, amikor egy aggodalmaskodó hadba vonuló barátját ilyen szívből pattant szavakkal nyugtatta meg: „Jani, Jani, aztán van-e szebb, mint visszakerülni a harctérről kéz és láb nélkül, és a templom kapujában ülni s reggeltől estig Jézust áldani?“ — Mert a csapásokról így is lehet gondolkodni.

A haláltól se rémüldözzünk. Bízunk az Istenre. Van is egy imádság: elfogadjuk benne a halált az Isten kezéből, úgy ahogy ő küldi, és semmi külön óhajt nem tartogatunk rá nézve. Bizonyára tetszett Istennek annak az ábrándja, aki úgy szerette elképzelni, hogy halála pillanatáig megőrzi eszméletét, nyílt öntudattal lép át a sötét kapun s fejének utolsó lecsuklásával is azt akarja kifejezni: legyen!

És ne higgyük, hogy erre a magasztos erényre kisemberek kicsinyek. Minap mesélte el egy barátom, hogy a nyáron különös kívánsággal állt elő az édesanyja, aki egyszerű asszonyka, de nagyon vallásos és egész gondolatvilágát a vallás teszi ki. Rátette kezét a fia öszülő fejére, és azt mondta: „Fiacskám, úgy szeretném, ha te már meghalnál. Majd imádkozni fogok érted. Ha tudnám, hogy szépen meggyónva, elkészülve meghaltál, nem kellene anynyit aggódnom érted.“ Ó szent egyszerűség, ó igen egyszerű életszentség! A furcsa kívánság mögött mennyire ott van a vallásos gondolkodás arról a halálról, melyre nézve mi mindig külön tervekkel

szeretnők keresztetni az Isten terveit.

Egy katonatisztet szerencsétlenség ért valami sport közben. Összezúzva szedték fel, minden tagja sajgott, a halált várta és a szíve telistele volt vígasztaltsággal. Váltig azt mondogatta a környezetének ez az összetiport emberroncs, akire szánalom volt nézni, akit korán és váratlanul jött elvinni a halál, váltig azt mondogatta: „Gyerekek, ugye mindig mondtam nektek, hogy szépen fogok meghalni!”

Szent Márton nem a halálra gondolt megnyugvással, mint mi képzeljük el a hősiek halni tudást, hanem inkább arra, hogy még tovább is távol legyen a mennyei beteljesedéstől s tovább is harcolja fáradt, megtört testtel az élet terhét. Mily szépség van az imájában: „Uram, ha még szükség volna rám, nem vonakodom a munkától, legyen meg a te akaratod.”

Nem rég egy szerzetessel beszélgettem, aki súlyos szívbajban szenved s minden percben meghalhat. A nyáron egyszer kilenc óra hosszat haldokolt; az angina pectoris rohamaiban úgy érezte, hogy kötelet szorítanak a nyaka köré, s nem tudja, megfojtja-e egészen

a hóhér, vagy ismét elengedi-e a kötelet? Kérdeztem, milyen érzés lehetett az? Azt mondta, örömujjongásban volt a lelke, valósággal extázisban: a házfőnök már önzéssel is vádolta: ne csak a maga örömére gondoljon, hanem a rend károsodására és veszteségére is.

Ime így lehet viselkedni azokban a válságokban, amelyek között legnehezebb kimondani a súlyos szót: Legyen meg a te akaratod! De azt is látjuk ezekből a példákból, hogy nagy rendíthetetlenséget és rettenhetetlenséget kölcsönöz a léleknek ez a fölemelkedés az Isten akaratára, ez a kiemelkedés a földi álláspontról.

Valami mennyeit visz be az életünkbe, édes ízt kapnak a szavak: „miképen mennyben, azonképen itt a földön is.” A mennyország a harmónia, az egyensúly, a boldog béke országának víziója jelenik meg előttünk, az égi szimfónia akkordjai érintik a lelkünket. Igen, akik már Istennél vannak, felülről látják a dolgokat. Isten lényegének szemléletében mindent megértenek. Ők már a csúcson állnak, ahonnan szép a kilátás a megtett út

állomásaira, ahonnan egy összefüggő képből tárul elénk, ami nekünk még csak dirib-darab. Ők már látnak, azonban boldogok, akik nem látnak és mégis hisznek. Nagy tökéletességre, de nagy boldogságra hív tehát ez a miatyánki fohász és a benne elhelyezett oktatás.

Egyrészt mérhetetlen energiát indít meg bennünk, — aktív emberek a keresztények — másrészt meg megnyugvást, de mégsem sztoikus apátiát hirdet. Aktivitást és passzivitást, mindkettőt a legnagyobb fokban: ezt köt össze a legnagyobbjában a kereszténység, s így részelteti őket a kiegyensúlyozottság, a harmonia áldásaiban. Szinte már itt kimentti őket a földi viszonyosságok alacsony szféráiból, és győzedelmes derűt áraszt a homlokuk köré. Olyanok lesznek, mint Szent Pál, aki így jellemezte az ő különös, ellentétekből harmoniába szövődő lelkivilágát: „Felette bőséges az én örömöm minden szorongatásunk mellett.” (2. Kor. 7, 4.)

Vezessen el mindnyájunkat Isten hű és erős szolgálata erre a felette bőséges örömré.

MINDENNAPI KENYERÜNKET ADD MEG NEKÜNK MA...

Kenyér! A föld javainak java, a földnek annyszor áldott és kívánt jósága, adománya!

A drága anyaföld sokféleképpen gondoskodik fiainak táplálásáról. Terem nekünk füveket és fákat, oly nagy mennyiségben és változatosságban, hogy nagy tudósnak kell lennie a botanikában, aki a növények ezerféle fajában eligazodik.

Sétálunk a tavaszi mezőn. Mennyi szép virág tekint felénk! Színek, illatok, mézек mily pompás változatossága! És van virág, amely mérget szív fel a földből, úgy hogy meggyilkolja a szervezetet, ha felszívódik belé. És van növény, amelynek nedve betegségekkel bírkózik meg; gyógyít. Vannak gyökerek, amelyek eltáplálták éveken át az erdő remetéit.

De a föld minden teremtménye közül kiválik a gabona, a búza. Rengő búzaföldek közt elmerengve járjunk. A kenyér lett minden tápláléknak, a föld

minden adományának szimboluma. Munka csalta ki a földből, verejtek öntözte, aggóató imádság ápolta. Mennyi mindenent ment át, amíg asztaúra került. Nem csoda, hogy könyvet is írtak ezen a címen: „Egy falat kenyér története.” Hiszen lehet róla beszélni! Annak a búzaszemnek tömörülnie kell nagy tömegben; aztán malomkerék zúzza össze lisztté, víz gyúrja kovásszá, tűz süti kenyérré. Arató, molnár, háziasszony, pék — mennyi ember kezén megy át, amíg végre ott piroslik az asztalon, ott gőzölög jószágosan szegény kunyhók és úri paloták asztalán fehér cipó, vagy fekete kenyér alakjában, s ő a reménység, az öröm, az erő, a további megélhetés.

Nem csoda, hogy a nép szinte vallásos tiszteletben részesíti. A kereszt jelével szegi meg az új kenyeret. Isten testének nevezi, kedves és mély célzással az Oltáriszentségre, amelynek rokona, azért is mert kenyér, azért is mert táplál. Lehulló morzsáit felszedi, mert jelképezni akarja, hogy az Isten áldását meg kell becsülni. Sőt sok helyen még azt is bünszámba veszik, ha

fordítva teszik le a kenyeret, mintegy tiszteletlenséget követve el a nagy adománnyal szemben.

A kenyér, mint a legkiválóbb, legszükségesebb, legmindennapibb étel, szimboluma lett a megélhetésnek, királya az eledeleknek. Amikor az Üdvözítő a mindennapi kenyérért imádkoztat meg bennünket, egyáltalán nem akarja kizárni, hogy a „kenyérbe” beleértsük mindazt, amit röviden és hangulatosan jelképezni akar: egész szerény megélhetésünket. Iskolásgyermek, akiket először tanít édesanyjuk a Miatyánkra, meg-megütköznek e szavakon, s mint egy tanító-író írásából kiveszem, sokszor hozzámöndják: „... meg egy kis kalácsot, meg egy kis szalonnát is”. Ezek az ártatlan gyermekajak nem korrigálják az Üdvözítő tanítását, csak értelmezik, és pedig igen helvesen.

Ha tehát mi a magunk és felebarátaink mindennapi kenyéréért imádkozunk (ezt jelenti ugyanis a többes szám: kenyérünket), hozzá gondolhatunk egy kis házacskát és kertecskét, egy kis éléskamrát, némi mentességet a nyo-

mor szorongató, örlő kínjaitól, emberhez méltó, szerény, de kielégítő megélhetést. IV. Henrik francia királynak sokszor idézett mondása: „óhajtanám, hogy vasárnap minden francia jobbággy levesében tyúkhús följön” — csak látszólag mond többet, mint a Miatyánk.

Az Üdvözítő tehát a mindennapi imádságunkba csempészte be az embertársaink megélhetésével való törődés gondját, s ezzel már nemcsak fohászt adott az ajkunkra, hanem vele együtt kötelességet is írt a szívünkbe. Ez a figyelmeztetés két irányú.

A szegények kenyere.

Először azt mondja, hogy gondoskodjunk a szegények megélhetéséről. Vagyis sürgeti újra a testi irgalmasság erényét. Ezt az erényt amúgy is gyakran hangsúlyozta, most azonban imádság alakjában naponta eszünkbe juttatja.

A szegények gyámolításának kötelességével tele van a biblia. „Aki bedugja fülét a szegény kiáltására, ő is kiáltani fog, de nem hallgattatik meg” (Péld. 21. 13). A könyvek könyve oly-

kor fenyegetéssel akar ráhajtani, olykor jutalommal kecsegtet; arról akar meggyőzni, hogy a segélyképpen kiadott pénz nem vész el számomra, hanem megtérül majd: „Az Úrnak ad kölcsön, aki a szegényen könyörül“ (Péld. 19, 17). Legnagyobb aggodalmunk a földi életben úgyis az üdvözülésünk kérdése. Mindnyájan meg vagyunk terhelve, mindünknek van mit a gyóntatószékbe vinnie, nem tudjuk, mély-e a bűnbánatunk, őszinte-e az istenszerelmünk, hogyan állunk meg majd az utolsó napon? A biblia azzal biztat, hogy az alamizsna javunkra nyomja le majd a mérleget: „Vagyonodból adj alamizsnát és semmiféle szegénytől se fordítsd el arcodat; így aztán majd eléred, hogy az Úr sem fogja elfordítani tőled arcát. Amennyire csak tudsz: irgalmas légy. Ha bőven lesz, bőven adj; ha szűken lesz, arra törekedjél, hogy a keveset is nyujtsd; így ugyanis jó kincset gyűjtesz magadnak a szükség napjára, mert az alamizsna megszabadít minden büntől és haláltól, és nem engedi, hogy a lélek a sötétség honába kerüljön“. Ezeket a szép

szavakat egy igen kedves, derék ember, az öreg Tóbiás mondotta el fiának (Tóbiás könyve 4, 7.) amikor halálát közeledni érezte. Érzik is rajtuk a Szentlélek lehellete, s méltók arra, hogy szívünket soká exponáljuk világosságuk előtt.

Az evangéliumban szép példabeszédek hozzák szívünkhöz közelebb ezt a nehéz, nagylelkűséget, önzetlenséget követelő erényt.

Emlékezünk a dúsgazdag és szegény Lázár példabeszédére. Megrázó kép: címeres palota, benn zene, nótaszó, tánc, tivornya, bor, nő, bőség — kinn a kényes kastély márványlépcsőjén egy fekélyes koldús siránkozik, kis alamizsnáért; nem is ételért, csak a dúsan terített asztalról lehulló morzsáért eseng. De nem kap. Hogy a kép még nyersebb, az ellentét még kirívóbb legyen, a gazdag kutyái jönnek s nyalogatják a fekélyes ember sebeit.

Aztán megváltozik a kép. Jön a második felvonás. Egy évvel vagy tíz évvel később. A könnyelmű és kegyetlen gavallér lenn gyötrődik a pokol lángjaiban. A szegény Lázár pedig fenn

vigad a hű lelkek örömében. A kérelmezés is helyet cserél. Most a gazdag kér a mennyei boldogság morzsáiból. Hogy szemlélteti a kínok rettenetességét s az igények lejjebb szállását a kérés megfogalmazása is: csak azon rimánkodik, hogy Lázár mártsa be újja hegyét vízbe, és csöppentsen le nyelvére. De nagy az ür, nagy a köz üdvözültek és kárhozottak között és a kérés nem teljesítetik. Akkor azt kéri, hogy legalább a rokonait és jóbarátait értesítse a könnyelmű élet végéről. S megkapja a nagyon okos feleletet: van Mózesük és prófétáik, hallgassák azokat. Ha azoknak nem hisznek, a sírból visszajáró szellem szavának sem fognak hinni. (Lukács 16, 19.)

Mi is a prófétáinkra vagyunk utalva, s most és nekik kell hinnünk, hogy irgalmasságot kell gyakorolnunk, hogy javaink feleslegéből — a morzsákból — juttatnunk kell a szegények mindennapi kenyeréhez.

Nézzük el a szegény embert, aki alalmazásért bekopogtat hozzánk. Mintha nem is embertárs lenne, oly félénk, oly alázatosan kér. Hátha egyszer fő-

löttünk lesz majd! Hátha egyszer mi kérnénk tőle nagy rimánkodások között!

A ravasz sáfár példázatával is arra buzdít az Úr, hogy szerezzünk magunknak szószólókat földi javaink ügyes felhasználásával az utolsó napra. Ez a haszontalan tisztartó különböző szabálytalanságokat követett el, s az állását felmondták. Az utolsó időt arra használta töl, hogy ravaszon barátokat szerezzen magának a gondjaira bízott javakból. Berendelte az adósokat, törölte tartozásaik egy részét, s mire az állásából elbocsátották, már volt hova mennie, sok jó embere, akivel valaha jót tett, vette oltalmába. Mikor pedig e mesterkedéséről ura értesült, még dicsérte is magában az ő ügyességét. „Mert a világ fiai okosabbak a maguk nemében a világosság fiainál.” (Lukács 16, 8.) Mert nekünk is arra kellene használnunk a „gonoszság mammonját”, a földi javainkat, hogy szószólókat szerezzünk rajtuk, akik majd a nagy napon, amikor egyedül remeg és didereg meztelen lelkünk az örök bíró előtt, ne vádat, hanem szót emeljenek mellettünk.

Ne csűrjük-csavarjuk tehát Urunk szavait, ne is mentegessük őt értük. Nem ő szorul a mi mentegetésünkre, hanem minket ki fog megmenteni, ha nem teszünk szerintük?

Igenis, meg kell értenünk, hogy azoknak, akiknek van, súlyos kötelességeik vannak azokkal szemben, akiknek nincs. Ezt higgyük el Jézus Krisztusnak, s nekünk se vegyék rossz néven, ha az evangéliumból nem tussoljuk el, nem hallgatjuk el ezeket a szigorú szavakat.

Nem keresztény rend az, amelyben a pauperizmus elhatalmasodik, amelyben Lázárok sírhatnak a dúsgazdagok könyörtelen, meg nem nyíló kapui előtt. Van tulajdonjog, mert mienk a föld, s csak akkor tudjuk a javait magunkhoz méltóan és természetünknek megfelelően kihozni, ha magunkévá tesszük, ha mindennap tulajdonunknak tudjuk. De ez a tulajdonjog nem korlátlan szempont: a megélhetési, a létfenntartási jog szolgálatában áll; szolgál neki és ha kell, ha ütközésre kerül a sor, meghátrál előtte, mint kisebb a nagyobb előtt. A tulajdonjog fennáll, de tudnunk kell, hogy rá van táblázva

az irgalmasság gyakorlásának a kötelessége. Aki arról megfeledkezik, a lelki üdvösségének ügyéről feledkezik meg.

Mi, akiknek napi imánkká lett a Miatyánk, csináljunk közmeggyőződést ebből az evangéliumi igazságból. Ezeket a szavakat nem azért adta a világnak az Üdvözítő, hogy önző, rövidlátó gazdagok azokat letagadják, csürjék-csavarják és igazságukból kiforgassák. A hű és egész katolikusok dolga, hogy az evangélium megismert igazságait kivigyék a tömegek közé. Szét kell oszlatni a divatos tévelyeket, amelyek gyáván jog és igazság látszata mögé bújnak.

Nem igaz az, hogy a szegények javait emlegetni kommunizmus. Az igaz, hogy azokat letagadni égbe kiáltó bűn.

Nem igaz, hogy a gazdagok kötelességeiről beszélni uszítás és felforgatás. Az igaz, hogy azokról nem beszélni uszítás és rendzavarás.

Nem igaz, hogy a tulajdonjog szentsége önző, szívtelen, szegények bajával nem törődő életre jogosít fel. Ellenben az az igazság, hogy az ilyen

élet csúf visszaélés a tulajdonjog szent-
ségével.

Krisztus Urunk szavától: „Jaj nek-
tek, gazdagok! Jaj nektek, kik most
nevettek, mert majd gyászoltok és sír-
tok“ (Lukács 6, 24.) — dübörög a föld,
és ha nem rendülnek meg rá az önző
szívek, megrendül bele a társadalom
és a haza sorsa.

Kenyérhajsza . . .

De azt sem szabad szem elől tévesz-
tenünk, hogy az Üdvözítő a mi fohá-
szunkkal nagy szerénységre tanít ben-
nünket a mindennapi szükségletek dol-
gában. A „kenyér“ szimbolumát is
azért használja, s a megszorítást: „add
meg nekünk ma,“ szintén azért alkal-
mazza, hogy a mindennapi javak
önző harácsolásától, kapzsi habzsolásá-
tól visszariasszon.

Hasonlattanál úgy lehetne megvilági-
tani a földi javak értékét, hogy a lel-
ket a maghoz hasonlítjuk, a földi ja-
vakat pedig a magot kitermelő hu-
muszhoz. Igen, kell a talaj a magnak.
Kell is, hogy a növény sok gyökér-

szállal kapaszkodják földjébe és szívja tápláló savait. Jól teszi a gyökér, hogy áttör sziklákat, megkerül akadályokat, keres mély ereket, s ami hasznosat fog, mind szállítja titkos csatornákon, benső folyosókon az ágakba, a szárba, a virágba, a gyümölcsbe. Ha elszakadna földjétől, ha fölötte lebegne, ha nem kapaszkodnék bele, nem is tudna kifejlődni, és sohasem termelne virágokat. — De viszont kár volna azon a címen, hogy kell termőföld, kelleténél mélyebbre ásni be a magot a földbe. Nesze te szegény mag, benn vagy egy méternyire, föld alattad, föld fölötted, most aztán gyarapodjál! Nem, az az árva mag meg sem mozdulna lenn, és sohasem látná meg a napot, egy csirát sem tudna felküldeni az ég felé.

Így van a lélek a földi javakkal. Rájuk szorul, gyökereit, erőit nem szakíthatja el tőlük. Kultúrát, civilizációt nem tudunk teremteni földi javak bősége nélkül. — De viszont az is nagy veszedelem lenne és a lelkünk félreértése, ha túlságosan mélyen temetkeznék a lelkünk a többi javak közé; ha a gazdagságtól nem tudna feltörni

egyénfölötti célok felé. Ha elvesztené tájékozódását és célnak tekintené az eszközt. Ha jómódjában nem ismerne Istent és embert. Szegény mag, szegény lélek, mit művelsz, hogyan zúzódol össze, hogyan satnyulsz el millioid, reádnehezedő vagyond súlya alatt! Szegény modern ember, hogyan látod meg túltengő technikai kultúrádban a lelket? A másvilági rendeltetést? A világegyetemet? és Uradat, aki azt akarja, hogy javaidba gyökeret eressz, de el ne vesszél bennük?

Az evangélium tehát az örült anyagi hajszának, a meggazdagodás mértéktelen iramának állít féket a Miatyánkban.

Már az óbiblia is óv: „Ha a gazdagságban bővelkedtek, ne kössétek hozzá szíveteket!” (61. Zsoltár 11.) Vigyázzatok, ha megkísért a gazdagság. Nemcsak a szegénységről igaz, hogy „magna meretrix” — nagy kerítő — a gazdagság is az. Chesterton szerint a szegények megvesztegethetők, a gazdagok azonban máris meg vannak vesztegetve.

Nagyon jellemző a példabeszédek könyvének egy szava. „Szegénységet és gazdagságot ne adj nekem; csak

életemre add meg a szükségeseket, ne-hogy igen eltelvén, megtagadásra ingereltessem és mondjam: kicsoda az Úr? Vagy a szükségtől kényszerítette lopjak és hamisan esküdjem az én Istenem nevére." (30, 8.) A Miatyánk fohásza ép e két ellentétet köti össze, ép ezen a helyes mesgyn áll.

Krisztus Urunk tehát el akarja kedvetleníteni a kapzsi hajszától az embert, azzal, hogy a földi javak mulandók, nem érik meg a lelket típró hajszát, moly elrágja, rozsdá megemészti őket. (Máté 6, 19.) A nagy rohanás lélek-ellenes, mert ott a kincsünk, ahol a szívünk van. (Máté 6, 21.) Nem önmagáért sürgeti a lemondást, hanem egy nagyobb kincs kedvéért, a lélekért követeli a földiekre vonatkozó vágyaink szerénységét és mérséklését. A lélek megy veszendőibe a meggondolatlan, ösztönös iramban. A mennyek országába nehéz így megrakodva bejutni, mint a túlságosan megmálházott tevének a gyalogkapun.

„Nemcsak kenyérrel él az ember” — hangoztatja újra meg újra az Úr Jézus. (Máté 4, 4.) Többet kellene a

gondviselésnek is juttatnunk a gondjainkból, amely majd eltáplálna bennünket. Természetesen itt is példabeszéddel világosítja meg nagy gondolatát, s mesél arról az emberről, aki nagy beruházásokat eszközölt s úgy szőtte terveit, mintha halál, számadás sem volna. A halál pedig hirtelen rohant rá, és kiviláglott az eszeveszett rohanás döresége: „Esztelen, még az éjjel számonkérlek tőled lelkedet, s akkor amiket gyűjtöttél, hova lesznek?” (Lukács 12, 15.)

Bizony az összegyűjtött javak nem kísérik el lelkünket a nagy útra. Mind hűtlen lesz hozzánk, amihez oly átkozott hűséggel ragaszkodtunk. Nem ment meg a pénzünk, amely a földi életben annyit takart: s most nem takarhatja el lelkünk undokságát. Nem vesztegethetjük meg vagyonunkkal a mennyei bírót. Az egésztest kell odaadnia annak is, aki a felét is sokalta és fájlalta volna arra, hogy igazságtalanságait jóvátegye.

Fogadják el hát tőlem, fogadják el, testvéreim, az Úr Jézustól, ezt a tanítást, amelyet ilyen kedves, mindennapi fohász formájában igyekezett min-

dennapi gondolatunkká és gondoskodásunkká tenni. A nagy nyomor s a nagy gazdagság szélsőségei között középén fusson a mi utunk, s fusson az embertársaink útja is. Ne legyenek a földön emberek, akik kiszorítanak az életből milliókat, s ne legyenek milliók, akiknek a föld javaiból a mindennapi sem jut meg. Igényeink szerénysége, szívünk nagy irgalma, földi javaink iránt való közömbösségünk, a szegények iránt érzett nagy testvériségünk őrizzenek meg minket az arany középszeren.

Mi talán sohasem fogunk fölemelkedni annak az evangéliumi szegénységszeretetnek a magaslatára, amelyet nem is parancsnak, hanem evangéliumi tanácsnak szánt az Údvözítő. De megcsodáljuk a magaslatot, amelyen szentek és hősök jártak. Ezen a magaslaton koldus csókolta meg naponta mankóját: „Nem baj, kedves mankóm, ha lassan ballagunk is, de egyszer majd csak beballagunk az Isten országába.” Ezen a magaslaton osztotta szét a szegények között Szent Antal remete mindenét, hogy kincse legyen a mennyben. Ezen a magaslaton járt

Szent Ferenc, mikor hóban átázva gyalogolt és arról ábrándozott, hogy ha őt most nem fogadnák be, hanem kilöknék maguk közül a testvérek, ő lenne a világ legboldogabb embere. Két fáradt vándor átázva, sárosan és éhesen gyalogol s nem meleg tűzhelyről álmodozik . . . „Ha mi aztán elkényyszeredve, összegémberedve az éhségtől és hidegtől, ismét kopogunk s nagy siránkozással az Isten nevében bebozsátásért esedezünk, s a kapus testvér kezében fütykössel kijön, megragad bennünket csuklyánknál, földhözver, meghemperget a hóban s botjával hatalmas ütésekkel mér ránk: ha mindezt békével és vidáman tűrjük el az áldott Jézus szenvedéseire gondolva, ó ird Frate Leone és jegyezd fel, hogy ebben van a tökéletes öröm!”

Nagy tisztelettel tekintünk a hősökre, akik az evangéliumi tanácsok égbe nyúló, szinte földtől elszakadt hegycsúcsain jártak. Érezzük a bérci levegőt és szívesen csodálkozunk fel oda a magasságba; hiszen azok a hegycsúcsok sincsenek hiába, amelyekre sohasem jutunk fel.

ÉS BOCSÁSD MEG A MI BŰNEINKET...

Arra vállalkoztunk, hogy abba a nagyon kedves, magasztos imádságba, amelyet az Úr Jézustól kaptunk örökségbe s amely azóta milliók napi imája lett, szeretettel elmélyedjünk.

Igy érkeztünk el ehhez a fohászhoz. Ezt a könyörgést az Üdvözítő a tudat alatt bujkáló vágyainkból, a lélek legnagyobb panaszaiából, legmélyebb fájdalmaiból és igényeiből vette elő és szövegezte meg. Ő előtte megszövegezetlenül zengette ezt az imádságot a világ kórusa.

Ebből a kórusból kihallom a bukott Ádám hangját, aki vacogva, dideregve bújt el a megsértett Isten színe előtt.

Ebben a kórusban sír föl Dávid Misereréje: Könyörülj rajtam, Uram a te nagy könyörületességed szerint...

És hallom e kórusban Péter siralmát, aki keservesen sírt, mikor a kasszót meghallotta és Krisztus szelíd tekintete a szemébe hullt, s attól fogva egy életen át vezekelt egy éjszaka könnyelmű botlásáért.

És hallok a Moloch szájába áldozatot dobó pogányok bűnbánati énekét, és a Mekkába zarándokló mozlimek zarándok-dalát; és hallok a főpap menetében leboruló fakírok nyögését, akik boldogok, ha a nagy pap tevéje tiporja el a fejüket.

Ebben a karban hangzik fel a Tannhäuserek siráma, akik nem várták be, míg botuk kivirágzik s a Vénusz rózsaszín barlangjába visszatértek; és a legendás Konrádoké, akik szent helyre hurcolták bilincseiket, míg le nem pattantak egy liliomos királyfi sírjánál.

A bűnbánatért esengők karában zengi fájdalmát Raszkolnyikov és sok szomorú társa, akiket nagyon megsanyargat a bűnük s nem lel lelkük nyugtot, míg meg nem gyónják.

Ebben a kórusban vallja meg az ártatlan szent Alajos könnyes töredelemmel életének első és utolsó bűnét, ebben hangzik föl a zárdaszüzek bűnvallomása, akik az ő fehér bűneik fölött sem találnak nyugodalmat, s aggodva kérdezik, hogy megbocsátott-e nekik az Isten igazán?

Bűn!

Bűn! . . . A keresztény gondolkodásban mennyi minden társult ezzel a fogalommal!

Úgy bukkan föl olykor előttünk, mint éjben körülsettenkedő fenevad, amely ragadozó kedvvel les a prédájára.

Úgy bukkan föl, mint métely, amely megmérgezi a szervezetet, megöli a lelket.

Úgy tűnik föl, mint fekete felleg, amely eltakarja előlünk az Isten naparcát, s nem engedi keresztülsütni irgalmának hatalmas és éltető sugarát.

Felmerül a lélek horizontján, mint végzet, amellyel szembe kell fordulni, mint hétfejű sárkány, amellyel szemben csak hősök állják meg a helyüket.

Úgy jelentkezik a bűn, mint a lelkiismeret félelmetes nehezéke, amelytől nyugtalanok az éjszakák, gyötrelmesek az álmok.

Ő az a dúvad, aki elől elsáncolja magát a társadalom bírakkal, rendőrökkel, katonákkal, börtönökkel és bitófákkal, lakattal, köfállal és zárral.

Ő a szú, amely zajtalanul végzi rom-

boló munkáját a büszkélkedő tölgyóriásokban; ő a bacillus, mely járványszerűen lep el országokat, szíveket zúzóssze, családokat zülleszt széjjel, boldogságokba gázol bele.

Ő a békebontó Isten és ember között; ő fordítja szembe a nyomorult kis emberi akaratot az örök isteni Akarattal, ő szakítja le az embert Isten atyai szívéről. Ő úszítja neki a teremtményt az Istenakarát vassíneinek, hogy összetipródják alattuk, mint nyomorult egérke, ha szembefut az eltéríthetetlen gigászi vaskerekekkel.

A bűn nyitotta meg a paradicsomban is a veszélyes zsilipet, úgy hogy örökre elsodródott az emberiség útja a harmónia honából.

Ő volt a keserősége Krisztus kelyhének, amelyet ki kellett innia; az Üdvözítő tiszta testét ő tépte cafattá.

Őt utálja meg az ember másban s türi meg saját magában; mert saját fekélyeitől senkisem undorodik, és saját szagát mindenki kibírja.

Ő a fekete árok, amely elnyeléssel fenyeget; a mély szakadék, mely a földi zarándok lába alatt tátong.

Ő a centrifugális erő, amely ellenáll az örök Nap hatalmas vonzásának.

Látjuk őt millió alakban, a világ bűnét, mint fekete szörnyek processzióját, melyek kányaszárnyon szegődnek az örök utakra induló magányos lélek mellé s Isten trónusa előtt is vádaskodnak ellene.

Ő ígér hamis szájjal paradicsomot, jónak és gonosznak tudását, s elvezet a második halálba; mert: „a féltékenyeknek és hitetleneknek, az elátkozottaknak és gyilkosoknak, a paráználknak és varázslóknak, a bálványozóknak és minden hazugoknak az ő részük a tűzzel és kénkövel égő tóban leszen; ami második halál.” (Jelenések 21, 8.)

Ki elveszi a világ bűneit...

A bűnökből Jézus gyógyító keze után sikolt a lélek, mint a jerikói levágott ember sebei szamaritánus után. Isten báránya után sóhajtozunk, ki elvette a világ bűneit.

Mert van a bűnnek ellenmérge. A Golgotán készült, Krisztus szívéből lett.

A Megváltó szíve meghasadt és piros orvosság folyt ki belőle, amelyből mindannyian meríthetünk.

W. grófnő mesél egy hitetlen egyetemi tanárról s hívő, kongregánista fiáról. Apa és fiú hosszú évek után újra találkoznak. A hit kérdése is szóba kerül. A tudós apa keserűen fejtegeti álláspontját:

— Ó, már nem arról van szó, hogy nem hiszek; hanem elkeseredtem Isten ellen. Engem az Isten üldözött. Léptenyomon megalázott. Terveimet keresztülhúzta. Haragszom rá.

A fia vigasztalta:

— De nézd, apám! Ha te minket kiskorunkban büntettél, megvertél, kedves játékszereinktől megfosztottál: nem szeretetből tetted-e mindezt?

Ez volt az utolsó beszélgetésük. Aztán a nehéz szívű apa vonatra szállt: utolsó útjára. A fiú pedig néhány óra múlva táviratot kapott egy lelkésztől, hogy apját baleset érte. Sietve utána utazott, de már csak holtan láthatta újra. A lelkész vigasztalta:

— Ne féljen, az Ön atyja üdvözült.
— S mikor a fiú csüggedtségét észre-

vette, hozzáfűzte: Vele szemben ültem a vonaton. Láttam, amikor rosszul lett. Szívéhez kapott. Ugyanakkor az ég felé tekintett és azt mondta, melegen, reménykedve mondta: Atyám! Én akkor feloldoztam, mert láttam, hogy ez az egy szó: Atyám, az Istennek szólt.

— És gondolja, Tisztelendő úr, hogy ez az egyetlen szó helyrehozhat egy elhibázott életet s üdvözíthet egy lelket?

— Ez az egy szó magában véve nem. De ha még Jézus Krisztus érdeme is hozzákerül a mérlegre, akkor igen.

És valóban. Nagy Beteszdat indított meg a Megváltó igéje: „Akiknek megbocsátjátok bűneiket, megbocsáttatnak nekik; és akiknek megtartjátok, megvannak tartva”. (János 20, 23.)

Ez az ige létesítette a bűnbánat szentségét, a bűnbocsánat intézményét.

És most jó volna, ha meg tudna szólalni a gyóntatószék ott a dóm márványoszlopai alatt, vagy a falusi templomcska nyirkos sekrestyéjében; ha megszólalna a gyóntatószék áldott fája, „ösztvérre csókolt rácsa,” ez a drága

„lélekajtó," melyen át annyi „sötétség tántorog be fényt hörögve." (Lendvai.)

... Zölderdőből jöttem, pompás lombkoronát hordtam. Aztán fejsze kidöntött, ács megfaragott, s itt különös, színes homályban, gyertyák és örökmécsék gyenge fényében állok évtizedek óta s viselem komor tisztemet. Rácson sok könnyes vallomás zúdult által, suttogva elrebegett büntettek halatára össze nem rogytam, nagy meglepetésekre föl nem kiáltottam. Sereggestül vártak előttem órákhosszat az emberek, mint betegek világhírű orvosprofesszorok rendelője előtt. Görnyedezve hozott bánat olvadt föl bennem, mély vallomások, tanácstalan panaszok, titkolt lelki sebek kerestek írt a falaim között. Emberi büntudat és a tisztaság vágya mindig hajtott hozzám feleket. Bennem bilincsek törtek le, jármok pattantak széjjel. Szívekre rakódott jégkérgék engedtek föl, lelkembe rozsdásodott hazugságok oszlottak el. Gyógyító kamra vagyok, Isten bűnbocsátó irgalmának színtere; Isten felé vergődő emberi bánat, ember felé lenyúló égi jóság találkozó

pontja. Bizonytal hajóhíd vagyok én, melyen át Noé békésen úszó bárkájába jutnak a fuldokló lelkek. Utolsó deszka vagyok, hajóroncs a hajótörött ember számára, melybe még tud még kapaszkodni. Nincs statisztika a könnyecseppekről, amelyek bennem elhullottak. Mi lenne, ha valaki egy energiába fogná a sóhajokat, amelyek elhangzottak bennem? Bizonytal szent az én fám, Krisztus keresztfája óta legszentebb fája a világnak; legcsodálatosabb műhelye lettem Isten irgalmasságának. Csodálkozatok rajtam, mert bénák nyitottak be hozzám és egészségesen távoztak, halottak jöttek és életre támadtak.

Áldott legyen Jézus Krisztus, aki bűneink bocsánatát kiérdemelte nekünk a keresztfán, s azután hatalmat is, szívet is adott helyetteseinek arra, hogy bilincseket törjenek, bűnöket bocsásanak! Boldog, aki lelki gátlásokon áttör, forró vallomásokban kisírja minden bűnét, s mintha köveket hordott volna eddig a mellében, amelyektől most sorra szabadul, tiszta lesz és fehér köntösbe öltözködik. A gyóntatószékből kilépő lélek „exultat tamquam

gigas ad currendam viam" megnő, hatalmas erőt érez magában, rugalmasan bírja az életutat, új energiák jelentkeznek benne, szárnya nő, más színben látja a világot, nem fél a haláltól, neki mer vágni a magaslatoknak, amelyeket azelőtt csüggeteg lehangoltsággal nézett.

Jöjjetek és merítsetek az üdvösség forrásaiból.

MIKÉPPEN MI IS MEGBOCSÁ- TUNK AZ ELLENÜNK VÉTŐKNEK...

Bűneink bocsánatának alapföltétele, hogy mi is megbocsássunk azoknak, akik ellenünk vétettek. Erre tanít minket a Miatyánk.

Ezzel aztán kétélű imádságot adott ajkunkra az Úr. Ha megbocsátunk, áldás lesz az imádság szavából; ha haragunkban megátalkodunk, Isten neheztelését imádkozzuk a fejünkre. S mivel ez mindennap megismétlődik, igazán elgondolkodhatunk rajta, milyen hatalmas eszközzel akarta biztosítani a Mester, hogy gyűlölködő szívünk a

felebaráti szeretetben megmaradjon, vagy oda visszatérjen.

A megbocsátás parancsát gyakorolni nem egyformán könnyű mindenkinek. Az emberek különbözők. Van, aki nem is tud haragudni. Van, aki a sértés hallatára hirtelen fölfortyan, de haragjának szalmalángja félóra alatt lehül, s aki előbb ölni lett volna képes, már újra a régi. A melankólikus kedélynek nincs még a talpraesettsége, hogy támadást ügyesen, szellemes szóval védjen ki. Hosszan hordozza magában a neheztelést, s nem tud megbocsátani napokon, hónapokon, éveken át. Engesztelik, de hiába. Vannak, akik halálos ágyukon sem tudnak megbocsátani, s szinte inkább elkárhoznak, csak hogy egy örökkévalóságon át gyűlölhessék ellenségüket.

Mivel a harag füstje föl-fölcsap belőlünk és a neheztelés elkormosíthatja egész légkörünket, mindig jókor van a megbocsátás szükségességéről elmélkednünk, s azokat a motívumokat felvonultatni, amelyek ezt a nagy evangéliumi erényt könnyebbé teszik számunkra.

Krisztus akarata.

Legkedvesebbé teszi a megbocsátást, hogy Krisztus Urunk ezt határozottan elvárja tőlünk. Ő ezt ismételten megmondotta. Ez neki szív-ügye. Nem győzte eléggé a figyelmünkbe vésni. Ő mondta ezeket a nyomatékos szavakat a hegyi beszédben: „Hallottátok, hogy mondatott (a régieknek): szeresd felebarátodat és gyűlöljed ellenségedet. Én pedig mondom nektek: szeressétek ellenségeiteket, tegyetek jót azokkal, akik titeket gyűlölnek, és imádkozzatok üldözőitekért és rágalmazóitekért, hogy fiaii legyetek Atyátoknak, ki mennyekben vagyon, ki az ő napját felvirrasztja a jókra s gonoszokra és esőt ad az igazaknak és hamisaknak.” (Máté 5, 43.)

Nagy motivumot is tesz a szavai mellé nyomatéknak: „Mert ha azokat szeretitek, kik titeket szeretnek, minő jutalmatok leszen; nem azt cselekszik-e a vámosok is?” (Máté 5, 46.)

Nem akarja az Úr, hogy áldozni menjen valaki mindaddig, míg meg nem békült ellenségével. „Ha azért ajándékokat az oltárra viszed és ott eszedbe

jut, hogy atyádfiának van ellened valamije, hagyd ott ajándéodat az oltár előtt és menj előbb megbékélni atyádfiával és akkor eljövén ajánld föl ajándéodat." (Máté 5, 24.)

Péter apostol elcsodálkozott a nagy tanításon, és megkérdezte: Hát hány-szor kell e szerint megbocsátanom ellenfelemnek? Mondjuk hétszer? Úgy tűnt föl neki, hogy igen nagy számot mond. Az Údvözítő pedig azt mondta: „Nem mondom neked hétszer, hanem hetvenhétszer.” (Máté 18, 22.)

Hogy azután teljesen megértesse a kisszívű, szűkkeblű, haragtartó emberiséggel az ő nagy szívének a gondolatát, egy gyönyörű példabeszédet mondott el a szívtelen hitelezőről. Ez a remek példázat nemcsak igen megható és szívhez szóló, hanem nagyon logikus, világos, észhez szóló is; annyira, hogy nem is lehet bizonyító erejének ellenállni.

Abból indul ki, hogy egy királyi ember nagy összeget, tízezer talentumot kölcsönzött valakinek, s most visszakoveteli. De az adós fizetni nem tud. A királynak joga van őt végre-

hajtani. Az akkori szokások szerint eladhatta volna rabszolgának őt és egész családját. Valóban pedig nem szándéka élni a jogával, csak vár; arra vár, hogy az adós az ő királyi könyörületéhez appelláljon.

Eddig értjük a példabeszédet. Mi tartozunk az Istennek. Mi vagyunk az Isten adósai. Istennek volna jussa hozzá, hogy behajtsa rajtunk szomorú adósságunkat, bűneinket. A jussával már-már élne, de a mi bűnös lelkünk megalázza magát az ő szent színe előtt és könyörgőre fogja a dolgot: Uram, csak egy kis türelmet kérek, s mindent visszafizetek.

Arra nem is mert gondolni az adós, hogy roppant adósságának elengedését kérje. Azt remélni sem merte volna. Csak időt kért nagy szorultságában. És íme a királyi ember többet adott neki: elengedte minden adósságát. A valóságban ilyesmi alig fordul elő. De Istennél igen. Ő elengedi minden bűnünket, ha kérjük.

A mi emberünk tehát boldogan adott hálát és nagy örömmel rohant az utcára. De íme ott találkozik egy adó-

sával; egy szolgatársával, aki jelentéktelen összeggel — száz dínárral — tartozik neki. A mi emberünk ráront és fojtogatni kezdi: fizesd meg, amivel tartozol! Hiába kéri a szegény ember szinte ugyanazokkal a szavakkal, amik eszébe juttathatták volna a keményszívű hitelezőnek az előbb tapasztalt nagy irgalmat: Légy béketűrőssel hozzám és mindent megfizetek neked! Hiába. Bebörtönözteti az adósát azért a kis tartozásért.

Értjük a tanulságot? Isten súlyos, nagy dolgokat engedett el nekünk. Betakarta bűneinket, elengedte gonoszságainkat. Nem kell azokat letörlesztünk örök börtönbüntetéssel és lelki halállal. S alig tapasztaltuk Istennek ezt a megbocsátó irgalmát, ne tudnánk megbocsátani mi is az ellenünk vétőknek? Most voltunk szentgyónásnál, még alig rebegettük el a bocsánatkérő bánat-imát, s a templom kapujában találkozunk egy haragosunkkal. S mi elfordítanók fejünket, nem fogadjuk a köszöntését, kizárjuk felebarátunkat egy botlása miatt szeretetünkéből? Lehetséges ez? Csakugyan van ember,

aki ilyen kettős mértékkel mér? Akit ennyire nem hat meg Isten bűnbocsátó irgalma? Tényleg van ember, létezhetik olyan, aki annyira nem érti, mily nagy summa az a bűn, amit Isten neki elengedett? S alig nyerte el az ő bünei bocsánatát, már megtagadja ugyanazt azokért az apró-cseprő vétségekért, amelyeket felebarátai részéről tapasztalt? Az ember azt hinné, hogy ez meg nem történhetik. Szeretné azt mondani: Uram, ez túlzás, ilyen ember nincsen. És íme a mindennapi tapasztalat mégis azt mutatja, hogy vannak ilyen emberek, hiszen minden haragtartó ember ilyen!

Bezzeg meg is járta a kegyetlen hitelező a példázatban. Az emberek is megbotránkoztak a tettén; jelentést tettek róla a királynak. A felséges úr maga elé idézte. „Álnok szolgál, minden adósságot elengedtem neked, mivelhogy kértél engem; vajjon nem kellett volna neked is könyörölnöd szolgátársadon, mint én könyörültem rajtad!” És átadta őt a kínzónak, amíg minden adósságát le nem fizeti.

Van-e, aki el'en tud állni a nagy

példázat lenyüggő erejének? Nem nyilvánvaló-e a megbocsátás kötelessége? Találsz-e még kibúvót, te, szerencsétlen embertársam, aki még most is bosszút forralsz a szívedben, aki nem tudsz megbocsátani felebarátodnak?

Lehet-e szebb indító okunk tehát a megbocsátásra, mint az, hogy az Úr Jézus Krisztus maga kér meg rá? Hányszor hallottam emberek között: amikor valakit nagyon únszoltak valamire és már minden ok kicsorbult az ő keménységén, azt mondták neki: De az én kedvemért tedd meg.

Az Üdvözítő is erre kér: ha nem találunk szeretni valót felebarátunkon, szeressük rajta a Krisztus vére cseppjét, amely reá hullott, s ha nem bocsásunk meg neki az ő kedvéért, bocsásunk meg legalább a Krisztus kedvéért.

Saját érdekünk.

De az önszeretet is arra sarkal, hogy megbocsássunk. Aki haragszik, maga is szenved. Követ hord a mellében, amely mindegyre nyomja; jégdarabot, amelyet nem hagy fölolvadni a napon; „mérget”,

amely rágja-marja a szívfalakat; nem kellemes állapot, amikor szinte szétveri a szívkamrákat. Az a neheztelés, amelyet más iránt érzünk, úgy borul a kedélyünk fölé, mint valami fekete felhő; annyiban is, hogy nem engedi látni a derült eget, észrevenni a szép mozzanatokot.

Magunk keserüljük meg, ha gyűlöltre gyűlölettel felelünk és egy ütésre kettővel. Ha minden felénk közeledő gyűlölet kamatozik, hamarosan el fogja önteni a világot a gyűlölet. Más síkon kell mozognunk, mint ellenségeink. Jobb fogalmakat kell szereznünk bosszúról, önérzetről; akkor a sérelmek is, amelyekkel szemben becsületünk védelmét követeljük, becsületünknek gyarapodására lesznek.

Nem kell félni, hogy a megbocsátás parancsa nem reális. Az. Rachmanova meséli el nagyanyjáról: Szegény lány volt, gazdag ember vette el. Ezért anyósa gyűlölte, üldözte, bántalmazta, ahol csak érte, koplaltatta, megdolgoztatta, fiánál sokszor bevádolta. Sokszor belékötött: koldus vagy, nem kell párnákon henteregned. Szegény kis me-

nyecske soha egy szóval nem ellenkezett. Némán tütt. Csak éjszaka sírt, de akkor is csak titokban, hogy férje meg ne tudja; nem akarta neki megnehezíteni a negyedik parancs teljesítését. Sokat imádkozott. Mindig hallgatott. Sohasem panaszkodott. Az anyós annál inkább bosszantotta s férje előtt bevádolta: lusta, nincs benne tisztesség. Egyszer, amiért ijedtében beleszaladt ollója a drága kelmébe, férjével akarta elveretni, s mikor az nem volt hajlandó rá, maga esett neki. Hajánál fogva megragadta, fejét a kályhához verte, míg eszméletét nem vesztette. Ájultából arra ébredt, hogy feje be van kötve; anyósa pedig ágyban fekszik: szél ütötte. Attól fogva a bántalmazott menyecske anyósa mellé állott betegápolónak. Négy éven át gondozta, mintha édesanyja lett volna. Az anyós nem tudott szólni, csak bűnbánó alázattal és szeretettel tekintett rá. Mikor már karját mozdítani tudta, símogatta, kezét csókolgatta. Még haldokolva is őt nézte; bocsánatot akart kérni tőle. Halála után a legzavartalanabb házassági boldogság időszaka kezdődött el. Isten megjutal-

mazta, amiért a rosszat nem fizette rosszal.

Ilyen lelki nagysággal az a bűnbocsánat, amit az ellenünk vétőknek osztogatunk, nemesít, javít, prédikál, Jézust hozza a családi körbe, békességet varázsol körénk, s már a földön jutalmat nyer.

Tolsztojnak van igaza :

„Ha rossz szót szólnak, nyeld le, majd furdalja a lelkiismeretét annak, aki mondta. Erre oktatott minket az Úr... Majd megmozdul a lelkiismerete, alázatos lesz és hallgat rád. Erre oktatott ő...“

Ugyan mit csinálunk, ha rossz szag terpeszkedik a szobánkban? Kinyitunk ablakot, ajtót, kiszellőztetünk. Hát ha valami rossz ember került az életünkbe s úgy járt végig a kedélyünkön, hogy kellemetlen emlékét mint valami rossz szagot hagyta vissza, mit tegyünk? Szellőztessük ki szívünket, hogy eltávolozzék belőle az a kellemetlenség.

A pocsolya mellett sem szoktunk megállni, hogy kedvünk szerint kiundorodhassuk magunkat útálatossága fölötte. Nem emeljük az orrunkhoz kü-

lön, hogy annál inkább meggyőződhessünk róla, mily igen kellemetlen. Az olyan dolgokat, amelyek rosszul érintenek minket, nem tartjuk erővel emlékezetünkben, hanem igyekszünk szabadulni tőlük. Így kell tennünk lelkiekben is. Nem kell újra meg újra föllevenítenünk egy kellemetlen sértést, hanem arra kell törekednünk, hogy az emléke kopjék és elfakuljon a lelkünkben. Erre ösztönöz a saját érdekünk, a helyes önszeretet is.

Tudjátok, kihez hasonlítanám a haragtartó, a feledni nem tudó ember baját? A cukorbetegéhez. Mert a cukorbetegeknek nem gyógyulnak be a sebeik. Rossz a szervezet anyagcseréje, rossz a vérkeringés, és nem tudja begyógyítani az egyszer szerzett sebeket. Az örök neheztelőknél is kevés lehet a gondolatok árama, kevés az érzelem, amely kidolgozhatná lelkükből a sebeket, amelyeket mindnyájan kapunk itt-ott életünk során az emberektől, de amelyek mégis behegednek és nem gennyednek örökön azoknál, akik belül egészségesek.

A szeretet parancsa.

Harmadik ösztönzőnk a megbocsátásra legyen a felebaráti szeretet parancsa. Igenis, az embertársamban Isten gyermekét látom, a Krisztus drága vérére megváltott lelket, az embertársat, akit szívemből kizárnom nem lehet.

Ha szentképet látok a sárban, nem emelem-e föl? De fölveszem, mert a Jézus képét látom rajta. Ha emberlelket látok a bűnben, a sárban, ott hagyom-e? Lökök-e rajt egyet, hogy még mélyebbre süllyedjen? Nem teszem, mert minden ember lelkén ott látom az Isten képét. S ha már a morzsákra is vigyáz a keresztény család, hogy az Isten szép ajándéka földre ne jusson, mennyivel inkább az elveszeződő emberlelkekre?

Sok gyarlóság van mindnyájunkban: viseljük egymás terhét. Az illetőnek magának legnagyobb keresztje talán az a rossz természet, amely őt a mi megbántásunkra sarkalta. Ha tudnók, mily súlyosak voltak a kísértései a szeretet ellen, s hányszor győzött velük szemben, míg egyszer bukott: ta-

lán irgalmasabbak lennének. Nagy tolongásban szemrehányást tett valaki a másíknak, miért lökdösi. Az illető védekezett: „Kérem, engem is löknek”. Ilyen tolongásban vagyunk itt a világon az emberek között. Ki tudja, mi sodorja a mi felebarátunkat, mikor belénk ütközik? Nem látunk keresztül a lelkén, nem ismerjük minden mentő okát; csak azt látjuk, hogy ő is küzdő embertárs, aki a tolongásban sebeket szerez és sebeket oszt. Miért nem tudjuk megtenni azt, amit a fényképész megtesz pénzért: hogy t. i. minden hozzáfordulót legelőnyösebb oldaláról, legjobb megvilágításban akar megrögzíteni a fogékony lemezeken? Ha így rögzödnének meg bennünk az emberarcok, hazugság és „retusálás” nélkül is eltűnnének előlünk azok a bűnök, amelyeknek megbocsátása olyan veszélyesen nehezűnkre esik.

Bizonyos bajtársiasságnak kellene kifejlődnie ember és ember között. Amikor a tengeren hajón indultunk útnak és sok-sok viszontagság és aggodalom előtt álltunk, találkoztunk egy másik hajóval, amely már a céljához érke-

zett majdnem. Akkor a két hajó közönsége lelkesen köszöntötte egymást. Sohasem láttuk, sohasem fogjuk egymást látni, de azt tudtuk, hogy bajtársak vagyunk, ugyanaz a hányódás és reménykedés a sorsunk, s így testvérként üdvözöltük egymást.

De ezek a mellékmozgások talán inkább elhomályosítják a mi egy nagy, világos gondolatunkat: Krisztusért, az ő kedvéért szívből megbocsátani minden ellenünk vétetteknek.

A lélek szeret kibújni a kötelesség alól. Hazudik magának, álutakat keres, hitegeti magát. Azt mondja: megbocsát, csak nem feled. Nem tart haragot, csak nem áll szóba az illetővel, nem gyűlöli, csak a szeretet külső jeleit vonja meg tőle bosszúból. Bámulatos, hogy hitéletet élő lelkek is mekkorát tudnak hazudni maguknak. Egy úr fedette hetenként áldozó szakácsnéját, hogy miért nem beszél a szobalánnyal? Az megsértődötten felelte, hogy felmond, ha dolgaiba avatkoznak.

Halottak estéjén a temetőben sírva szólított meg egyszer valaki egy friss sírhant előtt. Haragot tartott a sógor-

asszonyával, s ime azt elvitte a hirtelen és előkészületlen halál. Nem volt alkalma, hogy kibéküljön vele, borzongva gondol arra, hogy neki is része van abban, ha az a lélek úgy kéri Isten bocsánatát, hogy nem tud a maga bocsátásaira hivatkozni.

De miért csak a temetőben jut eszünkbe, hogy nem gyűlölködnünk kellene, hanem míg a rövidke élet alkalmat ad, szeretnünk kellene egymást? Ime, megbántjuk szeretteinket, töviskoronát fonunk az édesanyánk szíve köré az életében, s aztán mikor már örökre nincs közöttünk, elmegyünk siránkozni a sírhalmához? Miért nem addig vagyunk jók, amíg lehet, miért nem bocsátunk meg addig, amíg még az Isten alkalmat ad reá?

ÉS NE VIGY MINKET A KISÉRTÉSBE . . .

Ha rajtam állana, megváltoztatnám a Miatyánk magyar szövegét egy helyen. Nem azt mondanám: „És ne vigy minket a kísértésbe”, hanem azt: „És ne vigy minket a megpróbáltatásba”.

Ez a szöveg hívebb fordítás lenne. Kis diák-reminiscentiánk is elég talán annak megállapításához, hogy a „tentare” latin szó és annyit jelent, mint vizsgálni, próbálni, megkísérelni, s a „tentatio” is valami vizsgát, megpróbáltatást jelent.

A kísértés szónál inkább a csábításra gondolunk. Isten pedig senkit nem csábít a bűnre, amint Szent Jakab apostol is mondja: „Isten . . . maga pedig senkit sem kísért”. (1, 13.)

Próbára azonban tesz az Isten mindnyájunkat eleget, s ez nem is méltatlan örök szentségéhez. Hiszen a megpróbáltatásnak sok és nagy haszna van s lelkiéletünkben különös a rendeltetése.

És ép ez a kifejezés emlékeztet ben-

nünket arra, amit kísértések alkalmával leginkább kell szem előtt tartanunk: vigyázat, vizsgát állasz ki most s a vizsgán lehet elbukni, és lehet kiűnni.

Mégis meg szabad kérnünk az Istent, hogy tartsa tőlünk távol a megpróbáltatásokat. Hiszen aki szereti a veszedelmet, elvész benne. Aki fél a bűntől, fél a szelétől is. Aki komolyan veszi a lelki harcot, annak nem kelleme a bűn veszélyében tudnia magát. Ennek a fohásznak a leckéjével ép azt akarja elménkbe vésni az isteni Mester, hogy a kísértésnek ne magunkban való oktalan bizalommal és vakmerőséggel menjünk neki, hanem kerüljük el a magunk gyengeségének tudatában, kellő elővigyázatossággal. Ha már a kísértés iránt közömbösek volnánk, alighanem a bűn iránt lennénk közömbösek vagy dörén bátrak.

Akkor sikerül tehát legjobban elmélyednünk a fohász szellemében, ha először a megpróbáltatások hasznát vesszük fontolóra, másodszor pedig ahogy velük szemben viselkednünk való; először azt nézzük, mit művel Isten a kí-

sértésben, másodszor azt, hogy a léleknek mit kell tennie a megpróbáltatások idején?

Mit művel Isten a kísértésben?

A megpróbáltatások lélekérlelő erejét hadd mutassam be Péter apostolon.

Ha ennek a nagyon helyes, talpraesett, életvidor, reális embernek a lélekrajzát akarnók megszerkeszteni, hamarosan ellentéteket fedeznénk föl a jellemében. Helyesebben: fejlődést, elváltozást. Látom őt az olajfás kertben. Csupa szangvinikus bizakodás. Hűségeseleke vakon hisz az érzelmeiben, s el nem tudja képzelni, hogy ő valaha elpártolna Krisztustól. „Ha mindnyájan megbotránkoznak is tebenned, én nem botránkozom soha!” (Máté 26, 33.) — hangoztatja fennen. Csupa őszinteség, amikor biztosítja az Urat: „Ha meg is kellene halnom veled, nem tagadlak meg téged”.

Aztán látom ezt az apostolt három hét múlva a Genezáreti tó partján. A három hét alatt Krisztus is elváltozott, légies és átszellemült lett a teste, de

Péter apostol is öregedett. Megkérdezi tőle Jézus: „Simon, Jónás fia, szeretsz-e engem?” És most olyan nagyon szerény és félénk, inkább Istenben, mint magában bizakodó a felelete: „Uram, te mindent tudsz, te tudod, hogy szeretlek téged”. (János 21, 17.)

Péter, Péter, be megváltoztál! Nem ismerek reád. A hűséged, a szereteted a régi, de önismereted mélyült. Mi tette ezt?

Ezt művelte egy rettenetes éjszaka, egy éjszakának megpróbáltatása.

Bizony fellengős véleményünk lenne önmagunkról, ha mindennapi kísértéseink meg nem aláznának. Azt hiszem, ha egy kísértésünk sem lenne, akkor örökön és legyőzhetetlenül üldözne egy nagy kísértés: igen meg lennénk elégedve magunkkal, türelmetlenek, kiállhatatlanok, erőszakosak lennénk embertársainkkal szemben.

Kísértések híján olyanok lennénk, mint az az ítélkező asszony, akiről Paul Keller azt mondja: „Die Richterinnen ohne Sünde und ohne Liebe”. Bűn nélkül és szeretet nélkül élni, — de kietlen és értéktelen élet.

Jaj, de igaz a biblia szava: „Mit tud az, ki nem ment át megpróbáltatáson?” (Sirák fia, 34, 9.) Mit tud? Semmit sem tud az élet mélységeiről, a szív rettenetes örvényeiről, a bűn ostromairól. A hányatott lelkek bűneit látja csupán, nem a mentségeit. Merre, embertelen, emberkerülő szent lesz, olyan, mint akit egyszerű rokonai igen naivul és találóan jellemztek így: Szent, *de azért* jó. A „de azért” legyűrése akart lenni annak az érzésüknek, hogy bizony nem jó, s ennek az okát éppen a szentségében kell megkeresni. Bizony lehetnek emberek, akikből nem úgy árad az életszentség, mint égi kellem és illat, hanem inkább, mint hűvösség, amely megcsapja az embereket és szinte megfagyasztja a vért is bennük.

Amikor a léleknek meg kell verekednie úgyszólván minden erényéért, akkor megértő lesz. Nem fogja az egész életét egy nagy sétatérnek látni, amelynek útjairól még a durvább kavicsokat is elhengergették, hogy virágok közt lehessen andalogni és szökőkutak zenéjét hallgatni; hanem tudni

fogja, hogy kemény út a mi életutunk, átvisz virágok közt, de szirtes, zord meredek szakai is vannak, s meg-meg kell remegnünk, mert tudjuk, hogy itt-ott rablók lesnek reánk, akik el akarják ragadni a kincsünket.

Szent Ágoston írja egy manichaeus levelére írt válaszában: „Ám türelmetlenkedjenek azok veletek, akik nem tudják, mily fáradságos az igazság útja; akik nem tudják, mily nehéz elkerülni a tévedést. Azok legyenek kemények hozzátok, akik nem tudják, mily ritkán és nehezen győzi le még egy nyugodtan tiszta, jámbor lélek is az érzékiség ingereit; akik nem tudják, mibe kerül az ember benső szemének meggyógyítása, amellyel a napot láthatja . . . Azok bánjanak veletek szigorúan, akik előtt ismeretlen az a sok aggság és sóhaj, amely Istennek még oly tökéletlen ismeretére is elvezet. . . Ami engem illet, én, aki csak hosszú és kínos hányódás után tudtam meg, mi a tiszta igazság. . . aki annyit sírtam, amíg Isten leereszkedett hozzám s feltárta magát lelkem előtt. . . én nem tudok kemény lenni veletek szemben “

A megpróbáltatás nagy katharsist jelent a lélek számára. Tisztulást. A salakot kiégeti belőlünk. Át meg át-süti az akaratunkat, mint a tűz a téglát, hogy tűzálló legyen.

A breviáriumnak egyik legszebb himnusza, a már említett „Coelestis urbs Jerusalem,” úgy írja le az eget, mint mennyei Jeruzsálemet, mint boldog béke-látomást, apokaliptikus színekkel, drágaköves kapukkal, kinyúló tornyokkal. Az a művészi és egészen modern benne, hogy egyszerre beszél a földi templomról és az égiről, amelynek a lenti csak mása. Nos, ennek a kettős templomnak, egyháznak, égi államnak téglái, építőkövei az emberek. A téglának pedig sülnie, az építőkockának törnie kell. Pöröly, véső, kalapács dolgoznak, ütik, csiszolják, dörzsölik szegénnyt, hogy beilljék az építménybe, hogy elveszítse minden érdekességét. Egyikünk sem jó úgy, ahogy a vulkán kidobta magából, faragatlanul, bárdolatlanul. Majd a megpróbáltatások után leszünk alkalmasak arra, hogy jó alkatrészek legyünk a nagy építményben.

A kísértésben edződik az akarat.

Olyan a megpróbáltatás, mint a betegség, mely ellenmérgeket vált ki belőlük és immunizál későbbi veszedelmek ellen. Makkegészséges emberek, akik soha betegek nem voltak, kidőlnék egy-egy hirtelen járvány támadására, talán azért is, mert dönthetetlennek hitték az egészségüket; talán azért is, mert a próbára nem tett szervezetet nem ojtották be a betegségek ellenmérgeikkel. Ne nehezteljünk a Gondviselésre, amiért minket beojt, amiért — „kísért.”

Mennyi érdemet, mennyi hőstettet hozott így ki belőlünk. A háború termi a nagyembereket. Mi lenne a magyar történelem 48 nélkül? Hiányoznék Damjanich és Klapka, Görgei és Bem apó, hiányoznának az aradi tizenhármak. Helyesebben: akkor is éltek volna, mint irnokok és földesurak, nyalka tiszt urak, vagy hivatalnokok, de ma senki sem emlegetné a nevüket és szürkeség borítaná be a történelem aranylapjait. Az én életem sem sokat érne, ha Isten háborút nem küldött volna rám; napokat, amelyeken harcolnom kellett körülvevő ellenségeimmel.

Akkor leghívőbb a lélek, amikor hitellenes kísértéseket kell kiállania. Akkor a legtisztább, amikor molesztáló buja gondolatok és érzelmek ellen jó harcot harcol. Hogy hol van addig az Isten, amíg a lélek ily irtózatossá kísértések közt gyötrődik? Valakinek megmondta: a szívben van, onnan gyönyörködik hűségében.

A megpróbáltatás hozza ki lelkünk-ből az alázat szép kincsét. Szent Pál is tudta, hogy idetart az Isten, amikor nem veszi el tőle zaklató kísértéseit. „És hogy a kinyilatkoztatások nagysága kevélyé ne tegyen, tövis adatott testembe, a sátán angyala, hogy arcomba üssön.” (2. Kor., 12, 7.)

Én tudom, miért szereted, testvér, ha lelkedet állandóan jó, vallásos érzelmek fűtik tüzesre és lelkesre. Mert ha izzik, réz és arany közt sincs különbség. Ha pedig lehül a szív, újra kiderül, hogy arany volt-e, vagy vas? Ezt jelenti éppen a próba. Termeld ki az életed aranyát, s nem kell félned a lehülés, lelki sötétség és borzongás különös állapotaitól sem.

A megpróbáltatások keltik fel ben-

nünk az égi vágyakat. Ők hajtanak az Isten felé. Ők mutatják meg, hogy nem végállomásunk a föld, vágyainknak nem utolsó stációja.

Valaki akkor döntötte el végérvényesen, hogy szerzetesi pályára lép, amikor egyszer az utcán megállította egy rossz lány. Valaki azzal indokolta a papi pályára lépését, hogy társaságba ment, látta azt a sok léhaságot, amelyet a világban tapasztalnia kellene, s tisztább légkörbe menekült.

Egy montecassinói vasárnapom jut eszembe, amikor az ősi, évezredek falak közé szorított a vihar. Hiába volt június, fojtó köd ült az olajfákkal borított hegyre, egészen vad esőt hozott, úgy hogy ázott tőle a magányos templom, a roppant, várszerű kolostor, s csak az udvaron tanyázó fekete hollók érezték magukat elemükben. A vihar tombolt, szinte nehéz volt el nem hinni, hogy lelke van a szélnek, s az hördül föl a szélviharban. Lenn, a több öl vastagságú ősi falak közt jártunk, ahova ódonstílusú szép legendás ábrázolásokat varázsolt a bencésművészet. Az egyik képen egy fiatal bencés el

akarja hagyni a kolostort, mert megkívánta a világot. Igen, de Szent Benedek imádkozik érte. A novícius előtt látható alakban megjelenik az ördög, a lélek gonosz ellensége, s ő futva menekül vissza a jó atya szívére. A vihar tombolásában úgy éreztem, hogy itt nem volt nehéz a másvilág kárhózt szellemeit látni, s el tudtam hinni, hogy a vihar futásra készíti a lelket az otthon, az erősség, a fészék felé. Áldott a vihar, áldott a kísértés, amely meggyőzi a lelket arról, hogy „jobb otthon,” jobb az Isten ölén, mint a csalóka idegenben.

Fogadjon el még az olvasó néhány gyakorlati jótanácsot arra nézve,

mit tegyen a lélek a kísértésben?

A kísértéseknek hamar álljon ellen. Ne elsejétől kezdve, vagy hétfőtől fogva javuljunk, hanem ma mondjunk bűcsút bűneinknek és rossz szokásainknak. Akkor küzdjük le a betegséget szervezetünkben, amikor még nem hatalmasodott el rajtunk. Minden más dologban így szoktunk eljárni, gazzal,

féreggel, kórokozókkal szemben; csak éppen a lélekre ne alkalmazzák ezt a szabályt?

Ellenállásunkban legyen teljes elszántság, azt egészen biztosan kell tudnunk, hogy: *bűnt pedig nem!* Már rég elvégeztük magunkban, hogy az Isten útján járunk, mindig, minden körülmények között; akkor is, ha rögös és kövecses, akkor is, ha meredek és árnyéktalan. Gyenge percekben meg erősítjük magunkat az Isten nevével és nem alkuszunk.

Assisi mellett a Santa Maria degli Angeli tiszta templomában áhítatos emlékezések közt jártam. Ott van a templom közepén a Porziuncola, a szent kedves kegyhelye, ott a szélén a kis kápolna, amely valamikor kórházi szoba volt és a haldokló Szent Ferencet befogadta. A sekrestyén által egy kertbe jut a látogató, ahol rózsák nyílnak, piros rózsák, tövissek nélkül. A hagyomány szerint ezek a piros rózsák egyenes leszármazottjai azoknak a fehér rózsáknak, amelyeknek tövissei közé menekült Szent Ferenc, heves kísértései elől. A tövissek közt meg-

hempergett, ám a rózsák elvesztették tüskéiket, mintegy megsokalva a szent önsanyargatását, s fehér színük, a szent önkínzónak kiserkedő véréből talán, pirosra változott. A legendával nem akarja megterhelni az Egyház amúgy is gyarló és roskadozó hitünket. Anynyi azonban bizonyosan igaz belőle, hogy Szent Ferenc hősiek példát adott nekünk a kísértések ellen, s hogy hőstettének érdeme tövistelen rózsákat, gyötrelem nélkül való örömeiket szerzett neki a mennyben.

De példakért nem is kell régi századokba mennünk. Ma is vannak hősök, akik áldozatok közt is teljes elszántsággal szegülnek ellen kísértéseiknek. Egy modern hősnő, amikor buja, lelkiismeretlen hivatalfőnöke bezárta mögötte az ajtót, hirtelen spirituszt öntött ki és meggyújtotta. Egy nagyon szegény leány a legjobbnak látszó házassági ajánlatot utasította vissza, mert nem esküdhethetett volna katolikus templomban. Nyilván az volt a jelszava: Bűnt pedig nem! Eleget csetlünk-botlunk az erény útjain vigyázatlanságból; legalább, amikor tudatosan állunk

bűn és erény választóján, akkor legyünk tántoríthatatlanok.

Aztán imádkozzunk kísértéseinkben. Mondjunk el ismert imákat. Köszöntsük Avével az Isten tiszta anyját, a boldogságost, aki bűnök fölött áll s mégis lenyúl a magasból értünk. Mondjuk el azt az „Ó asszonyom, ó anyám” kezdetű imádságot, amelyről az hírlík, hogy szinte talizmán-ereje van bűnös kísértésekkel szemben. De imádkozunk saját szavainkkal is. A kísértésből is ki lehet indulni, s az ember szép imádságokat mondhat el, szinte imakönyv-szerkesztő lesz belőle. A szíve beszél Istenhez: Nézd, mennyei Atyám, most hitetlen gondolatok környékeznek. De én ezekbe nem akarok beleegyezni. Most úgy képzelem, hogy én vagyok a kis Tarzicius, akit megtámadnak, s el akarják tőle venni a kincsét; de én nem engedem. Légy velem, segíts! Vagy azt mondjuk: Nézd, Istenem, semmi kedvem sincs imádkozni. Mily különös, ez is megéshetik, hogy ép ahhoz nincs kedvem, ami legnagyobb vigasztalás, amire legnagyobb szükségem volna. Szinte el sem hinném, ha nem érez-

ném a tagjaimban ezt a különös ellentmondást és berzenkedést, ezt a szomorú imaiszonyt, a fázást a Naptól. Segíts meg Istenem, hogy ne engedjek a másvilági gonosz hipnózisának, akinek szemével, delejes, zsibbasztó tekintetével szinte tele van a szobám. Légy velem!

Aztán egy kicsit ügyesnek is kell ám lennünk. Gátlásokat könnyű szerrel tegyünk félre. Ne higgyük el, hogy nehéz az erény. Inkább mondjuk magunknak: de hisz ez egész könnyű! Nem is kell akarni, hanem csak egyszerűen megcsinálni. Nem erősen kell akarni, csak éppenhogy egyszerűen és igazán. Bizonyos autoszugesztiót alkalmazunk az ördög szugesztióival szemben. És legyünk fürgék, ügyesek, ne gyámoltalanok és élhetetlenek. Nem kell dühösen vagdalkozni és handabandázni, fejet veszteni és kimerülni a harcban. Esztelen ember volna, aki a szűnyogok ellen összeroskadásig vagdalkoznék. Jobb olykor támadást támadással játszani ki, az ellenség elől elmenekülni (szégyen a futás, de hasznos), gondolatainkat másra terelni, s

nem adni minden órában fogadó órát nyugós, alkalmatlanul jövő, kínzó gondolatoknak. Talpraesettségre, bátorságra, fortélyosságra ép oly szükség van a lelki életben, mint az élet minden egyéb vonalán.

Azt se higgyük el, hogy engednek a kísértéseink, ha mi is engedünk nekik, ha nem mutatunk olyan elszántságot a küzdelemben. Ez ugyanis illúzió, amely már sokakat megkísértett. A rab is akkor érzi meg a bilincseinek sajtó, metsző nyomását, ha szabadulni akar belőlük. Mi pedig szabadulni akarunk, akkor is, ha első érzésünk a kísértések erősebb nyomása lesz.

Tudom, hogy nehéz ma az élet, és sok megpróbáltatás árán s után kell bejutnunk a mennyek országába. Támadások érik a hitünket, nehézségeket szerez a vérünk, ismerem a házasság nagy lelki gondjait és nehézségeit.

Egy haldokló pap azt üzenté paptársainak: Mondja meg a papoknak, hogy az Úristen mindent ezerszeresen megfizet.

Föl van jegyezve nála minden küzdelmünk, minden vesződésünk, min-

den fáradalunk. Bízunk. Imádságunk, hogy a kísértéstől megszabaduljunk, nem lesz hiába. S ha nem is hallgatja meg szóról-szóra, bizonyára fog erőt adni az Úr, hogy győzedelmeskedjünk fölöttük s javunkra váljanak, hozzá vigyenek; a próbát nem kerülhetjük ki, de megálljuk, s „az örökélet érettségijén” jelesen érünk. Adja Isten!

DE SZABADITS MEG A GONOSZTÓL...

A Miatyánk utolsó fohászával egyszerűs mind buzdítást is ad az Üdvözítő az emberiségnek. Arra, hogy a gonosz elől meneküljön az Atya oltalmába.

Gonosz lelken természetesen, mint minden iskolázott katolikus tudja, nem jelképet értünk, nem az Isten ellen lázadó örök rosszság megszemélyesítőjét. Nem. A gonosz lélek személyes valóság, szellem, aki erkölcsileg rossz és hatalmas, ellensége Istennek és az üdvösségén munkálkodó emberiségnek.

Az ördög és a néplélek.

A gonosz lélek létezésében minden hívő hisz, de nem minden korban esik ugyanakkora fény az ördög alakjára és szerepére.

Vannak korok, amelyek mindenhol ördögöt szimatolnak és szinte a Sátán mindenütt való jelenlétét hiszik és érzik. Vannak korok, amelyek szívesebben a hitregék ködös világába utalnak az egész ördögtant.

Vannak, akik a Sátánt örökön maguk mögött érzik, s szinte üldözött vadak a pusztai oroszlánnal szemben, amely körüljár s keresi, akit felfalhatna. Vannak, akik úgy gondolkodnak róla, mint a népmeséink; vidám, kifigurázható alaknak nézik, akinek az eszén könnyen túl lehet járni.

Nem a mi korunkban keletkezett a mondás: „Nem jó az ördögöt a falra festeni, mert megjelenik“. Nem a mi korunkban élt az az anyóka, aki az ördög képe előtt is gyertyát gyújtott, hogy békességben hagyja. Ellenben a mi korunk csinál játékkfigurát az ördög-

ből és krampuszokból a Szent Miklós napjára feldíszített kirakatokban.

Egy trienti munkást, aki építkezési szerencsétlenség áldozata lett, hiába buzdított gyónásra a pap. Végre is azzal fenyegette meg, hogy elkárhozik.

— Éppen azt akarom! — felelte rá a munkás. Közöttünk most sokan elhatározták, hogy el fognak kárhozni. Aztán ha sokan leszünk lenn a pokolban, elfoglaljuk a mennyországot s végét vetjük az Isten uralmának.

Zalában, Vasban egyes falvakban mutogatnak ördögösöket, akik végérvényesen leszerződtek az ördöggel. Hogy megpecsételjék visszavonhatatlan elszegődésüket, elmennek, szentségtörően megáldoznak, gyalázatot követnek el az Oltáriszentségen. Attól fogva megmásíthatatlanul az ördögéi, aki ellenszolgálatásképpen szerencsés vadászatukról mindig gondoskodik. Azt rebesgetik az emberek, hogy az ilyen falu-rosszai elől nem futnak el a nyulak és őzek, hanem szinte maguk vonulnak fel a puskacső elé.

Taxil Leó (megbízhatatlan értékű) vallomásai a személyes ördög kultu-

szával vádolják a szabadkőműves társulatokat. Mások inkább csak benső rémületek kivetítődésének vélnék a sátánt. Neki egyébként a materializmus századaiban jó oka van arra, hogy lapuljon s létezésének elárulásával a szellemvilág mellett bizonyosságot ne tegyen.

Az eszme-divatok változnak. Mi azonban nem ülhetünk egy-egy divathullám hátára, hogy az emeljen és ejtegesen bennünket. Mi az irányításainkat a Krisztus egyházától vesszük, s egyedül ez a logikus. Krisztusban hiszünk s az ő ajkáról várjuk az örök élet ígéit ebben a kérdésben is.

Az ördög a vallásokban.

Az ördöghit egyébként az egész világon általános. „Nem találsz népet istenek nélkül” — mondja Cicero. „Nem találsz népet ördögök nélkül” — mondhatjuk el bátran. Pedig igen nagy a tekintélye az emberiségnek, ha egyértelműleg tesz bizonyosságot egy gondolat mellett. Ha egy tant állandóan és általánosan hisz, hozzá még olyan tant, amelyet érzéki csalódásra visszavezetni

nem lehet, akkor annak oka van, s aligha lehet más az oka, mint az emberi ész természete. Vagy az eszünk van úgy megszerkesztve, vagy a dolgok és okok rendje olyan világos, hogy oktatás és hagyomány nélkül megérkezik hozzá az emberi ész.

Az ind Vedák Sivá-jában könnyű felismerni a rontó lelket, az ördögöt, aki az alkotó Visnuval szemben áll, s akinek hatalmától a tétlen szemlélet óv meg, amely Brahmával, az istenséggel egyesít.

A budhizmus a semmiben látja a boldogság honát, s a létezésben a bajt, a szenvedést, amelytől a Nirvána váltja meg a jókat. Akik idáig felküzdötték magukat, azok Budhák lesznek, istenülnek. De jaj, a rosszak lelkei mint nyugtalan kísértetek járnak vissza s e kísértésekben nem nehéz a kinyilatkoztatás ördögeinek nyomát fölfedezni.

Zaratustra a parsismus Zendavestájában Ormuzdot írja le a fényességes, jóságos Istennek, akivel szemben áll Ahriman, Ármány, a sötétség irigy, gonosz szelleme, aki beleárt a testvér-isten művébe, patkányokat, kígyókat

csempész a szépséges teremtésbe s meg-
rontja a világot. Ő is fényességes szel-
lem volt valamikor, de az irigység be-
árnyékolta szellemét s azóta gyűlöl és
árt. A harc Ormuzd győzelmével vég-
ződik s akkor minden jó lesz. Ahri-
man is kibékül s egész háza népével
kiengesztelten vonul be az örök bé-
kesség országába.

A primitív népek szinte többet
foglalkoznak gondolataikban az ör-
döggel, mint Istennel. Az, szegény,
úgyis jó, gondolják, de az ördög go-
nosz irántunk. Azért azután igyekez-
nek a haragját megengesztelni bűnnel,
véres áldozatokkal.

A természetes ész nem tudná teljes
bizonyossággal kimutatni az ördög lé-
tezését. A földi bajok megmagyarázha-
tók másképen is. Kísértéseink megfej-
tésére is elégséges hivatkozni a három
főforrásra : bírvágy, élvágy és kevély-
ség.

De mégis megtalálhatók azok a moz-
zanatok, amelyek a józan ész ítélőszéke
előtt is igen ajánlják és legalább is
valószínűvé teszik a rossz szellemek
létezését. Az emberiség valahogy ki-

sebb, mint a bűne. Az ember gyarló és véges, az emberiség bűnében pedig van valami gigantikus. Egy szabadkőműves páholyban elhatározták, hogy az ifjúságot a bujaság bűneibe kell bele-rántani, mert akkor elkedvetlenedik a vallástól és papjaitól... Spanyolországban egy asszony maga ugrik neki egy halálra ítélt szerzetes torkának és át-harapja azt... Ekkora gonoszságot, amely az emberiségre szakadt, bajos megmagyarázni az emberből, aki mindenre, amit végez, még a vétekre is, rá szokta nyomni kicsinységének, gyarlóságának bélyegét. Másrészt meg azt is könnyű meglátni, hogy nem rossz a világ, de rontás van rajta. Nem az ördög keze műve, de belenyúlt a Sátán a más munkájába.

Az ördög az evangéliumban . . .

Az evangélium ördögtana lényege-sen más, mint a keleti vallásoké.

A Szentírásban az ördög nem Isten-társ, nem egylényegű, csak fekete test-vére a jó Istennek, hanem teremtmé-nye, okos, hatalmas teremtménye, aki

ragyogóan, tisztán került ki a teremtéből. Nem a lénye rossz, csak akaratának iránya. Szépnek akarta őt az Isten, annak is teremtette. Az emberhez képest óriás, hiszen a szellemek sem egyformák. Értelme titkokat fog át, hatalma anyagot mozgat.

A tiszta szellemek miriádjait teremtette meg az Isten, de a boldogságot, a végleges üdvözülést nekik sem adta meg ingyen. Valami próbán kellett keresztül esniök, amelynek a természetét nem ismerjük egészen pontosan. Talán igaza van Suareznek: Az Isten embert mutatta be nekik az idők elején az Atya s hódolatot kívánt a számára. Az egyiket, talán a legtündöklőbbet elfogta erre a düh és irigység, amiért nem a tökéletesebb angyali természetet választotta ki Isten egyesülésre. Akárhogy történt is, bizonyos, hogy a gőgnek, irigységnek, a lázadásnak a bűnét követte el Sátán és a nyomába rohanó kisebb lelkek. Megtagadták az imádást attól, aki imádni való.

Meddig tartott a harc? Hogyan tudnak szellemek egymásra hatni? gondolatokat közölni, parancsolni, kénysze-

riteni, győzni? Ki tudná azt megmondani? Más lények, más világ. A vaknak ne beszéljünk a színekről, sohasem látta azokat. A vak ne tagadja a színeket: létezhetnek dolgok, amelyeknek elképzelésére hiányoznak az alapérzetek és fogalmak.

Értetlenül nézünk a csillagok felé, ahol a harcok harca dúlt, de nem kételkedünk. Elesett a vezér, elestek a csatlósai. „Láttam a Sátánt, mint vilámot, az égből leesni“ (Lukács 10, 18.) — mondja egy szemtanu. Krisztus látta a szédületes harcot, a gigászok csatáját, az ördögök vesztét, a fekete éjt, amely elnyelte őket, a tüztengert, amely nyaldosta őket s amelynek lényege: kitzasztottság az Istenből, igazságából, szerelméből, békéjéből.

A pokol mégsem kalodát jelent. Nem börtön az, amely lefogja a szellemeket s elveszi természetes mozgási képességüket. A kárhozott szellemek kapcsolatot teremtettek a földdel és folytatják az angyalok közt megkezdett és kudarcral végződött akciójukat a csillagvilágnak ezen a kicsiny és sötét pontján: a földön. A paradicsomban

megnyitották a bűn zsilipjeit az emberiség előtt s megfertőzték az ember véréét, mintha csak vérbajos volna. Lehet, hogy az életben alig találkozunk velük. Lehet, hogy a kísértéseink 99 százaléka testünkől és a környezetünkől ered. De ez az ősz zavar és harmóniátlanóság test és lélek között, az értelmünknek ez a kínos homálya, amely oly nehézkes az Isten dolgainak megértésére, az akaratunknak ez a bénasága, a nyugós-bajos test örökös ellenállása és lázadozása: mind egy sebre, egy fertőzésre vezethető vissza: a vérbajra, amellyel Ádám inficiálta az emberiséget, amely bolondok házává avatta a földgolyót: az eredeti bűnre.

Nem Isten vetélytársa tehát a Sátán és házanépe, hanem csak szélhámos, aki felségjogokat követel magának, s aki bizonyára büszkén viseli a címet, amelyen Krisztus Urunk emlegette: a világ fejedelme.

Az ördög a világnézetünkben...

Az evangéliumnak ezt a tanítását, amely már az ószövetség zsoltáraiban, Jób könyvében s egyéb műveiben ki

van fejtve, dolgozzuk be mélyen a világnézetünkbe.

Mi is igyekezzünk erre a kozmikus magaslatra.

Értsük meg, hogy ez a világtörténelem leglelke: a világosság harca a sötétséggel. Szent Pálnak volt igaza: „Nem a test és vér ellen kell tuskodnunk, hanem a fejedelemségek és hatalmasságok ellen, ennek a sötétségnek világkormányzói ellen, a gonzságnak égi magasságokban való szellemei ellen.” (Efezusi l. 6. 12.)

Hallunk forradalmakról és bűnös összeesküvésekről, Szovjet-örjögésekről, kegyetlen vallásüldözésekről, megátalkodott tévedésekről, gyógyulni sem akaró, megrögzött hitetlenségekről és ferdítésekről. Az evangéliumon nevelkedett lélek meglátja ezek mögött a hazugság atyját, s tudja, hogy az ősgonosz keze játszik itt közre.

Elmentem egy missziós intézetbe, amikor már nagyjában fölépült, de még irtózatos küzdelmek között állott. Beszélgettem a gondokba beleőszült igazgatóval. Láttam a sápadt arcon, hogy most messzire gondol. Elszáll a lelke

Kínába, Indiába, a sötét pogányság sötét országaiba. Azután látja, hogy lelkes ifjak kelnek útra, a hit fanatizmusával szívükben, fáklyákat hordoznak és tűznek le a nagy, téres éjszakában, s kivilágosodik lassan az égbolt. Ebben az intézetben kell fűlniök a nagy kohóban, amely hiteket érlel meg, amelyből készen kerülnek ki az apostolok, — s ilyenkor megmozdul a Sátán.

Messenéző tekintettel azt mondotta az igazgató: „A Sátánnal állunk szemben, az gördít elénk nehézségeket, de nem fogja megakadályozni az Isten művét.“

A Sátánnal állunk szemben — ezt érezzük ki a világtörténelemből.

Hányszor hallottam mondani, hogy a Jelenések könyve érthetetlen könyv, szent borzalommal kell kikerülni, vagy általfutni rajta, nem lehet megmagyarázni, mit akart az ősz apostol a különös szimbólumokkal. Ezeknek a beszédeknek mindig teljes szívemből ellentmondtam. A jelenések könyve a legvilágosabb könyv. Mi van annál világosabb igazság, mint az ő igazsága:

hogy a világtörténelem lényege és lelke a Sátán harca Isten ellen, kifejelete pedig az Isten híveinek végleges győzelme. Minden földi történés, még a legkolosszálisabb is, csak kis tükre gígászi, csillagokon túl dübörgő ütközeteknek.

A hétszarvú fenevad, a szörnyeteg, amely a tengerből lép ki és lesöpri a csillagok harmadrészét az égboltról, lesi a vajúdó égi asszony szülésének óráját, hogy elragadhassa a magzatát. Ám a gyermek elragadtatik, a csillagkoszorús asszony a pusztába menekül, s a láva, amelyet a fenevad utána lövell, nem képes megfojtani őt... Hát nem ez az egész egyháztörténelem?

Az a történelem, hogy az Isten kezéből tiszta búza hullott a világra, de az éj fekete leple alatt jött az ellenség, s mikor az örök is aludtak, konkolyt hintett az Isten vetésébe. A vadóc együtt nő fel a búzával, s csak az aratáskor, az ítélet napján vettetik a tüzre.

Azon sem kell botránkoznunk, hogy az egyház exorcizmussal, ördögüzéssel akarja kivonni a dolgokat az ördög hatalmából. Az ördögök sokféleképpen

árthatnak nekünk, többek között azzal is, hogy testünket vagy lelkünket megszállják, hatalmukba kerítik. Igaz, hogy manap alig hallunk ilyen esetekről, de ez érthető. Az ördög önmaga ellen vétene, ha ebben az észimádó, anyaghívő, szellemet tagadó korban leadná a névjegyét, s csodákkal bizonyítaná a szellemvilág igazát. Bezzeg a miszsiós területekről a megszállottságnak s az ördögüzés hatásának egészen csodálatos és hajmeresztő eseteinek híret küldik meg a hittérítők. Az evangéliumi eseteket sem lehet örültséggel, elmezavarral magyarázni; mások a tünetei, más a Krisztus állásfoglalása is velük szemben.

A keresztségben kimondtuk a szót, hogy „Ellenemondunk”. Arra törekedjünk, hogy mibennünk a gonosz ne találjon semmit a magáéból. Elmondhassuk Krisztussal: „Jön a világ fejedelme, de énbennem semmije sincsen.” (János 14, 30.) Álljunk teljes erővel az Isten pártján, Krisztus lobogója alatt. Mi már rég kimondtuk a jelszót: Istent akarjuk! Ne vonjuk ezt vissza pillanatra sem, s ne engedjük helyét ma-

gunkban, ahol a tagadás lábát megvethetné. Különösen kerüljük el az értelem gögjét. Lelkes, egészséges imádás égjen a lelkünkben.

A gonosz lélek elől meneküljünk Isten atyai szívére, mint az a gyermek, akit az Erkönyg rémlátomása üldözött s atyja ruhájába dugta a fejét. Isten szárnya alatt jó menedékünk lesz. Mondjuk bizalommal: Istenem, Atyám, akinek dicsőségét sóvárogva kívánom, akinek országáért imádkozom, akinek akarata teljesedését várom: nézd, utánam tekereg a régi ellenség; mintha oroszlánüvöltést hallanék kinn, megreszket a lelkem. Te légy a menedékem, szent, örök világosság, a sötétség rémei ellen. Szabadíts meg a gonosztól, hogy a bűn lidércnyomásától felszabadultan, fellélegezve, mint aki az erdő rengeteg homályából menekül a fényre, mint gyermek, ha nagy szorongásból menekül az atyja karja közé, örülhessek neked, zavartalanul, boldogan, mindörökre.

TARTALOMJEGYZÉK

Mi Atyánk	5
Ki vagy a mennyekben	19
Szenteltessék meg a te neved	30
Jöjjön el a te országod	50
Legyen meg a te akaratod, miképpen mennyben, azonképpen itt a földön is	67
Mindennapi kenyerünket add meg ne- künk ma	85
És bocsásd meg a mi vétkeinket	102
Miképpen mi is megbocsátunk az ellenünk vétőknek	111
És ne vígy minket a kísértésbe	127
De szabadíts meg a gonosztól	143

Szerzőtől eddig megjelentek

költemények:

„A SZIRTNEK ÁLMA VAN“

„A PARTON ÜLŐK PANASZA“

„ÉS A MI LELKÜNK
NYUGHATATLAN“

„ÉNEKEK ÉNEKE“

mesék:

„TÁLTOSLOVAK HÁTÁN“

„FELHŐK FELETT“

lelki olvasmányok:

„A NYOLC BOLDOGSÁG“

„MINDENNAPI IMÁDSÁGOD“

4.

ALKANTARAI SZENT PÉTER
IMÁDSÁG, ELMÉLKEDÉS

244 oldal, ára 1.60 P.

5.

NIEREMBERG ÖZSÉB S. J.
VEZÉRELVEK, TANÁCSOK

256 oldal, ára 1.70 P.

